DEVRE: II CİLT : 22 İÇTİMA SENESİ : III

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Elli Dördüncü İçtima

11 . 2 . 1926 Perşembe

Münderecat

	Sayfa
1. — ZAPTI SABIK HULÂSASI	148:149
2. — EVRAKI VARİDE	149,152
Lâyihalar	**149**
1. — İspirto ve meşrubatı kululiye inhisarı hakkında kanun lâyihası. (1/856)	**149**
2. — Şeker, petrol ve benzin inhisarına ait iptiadî sermaye hakkında kanun lâyihası. (1/855)	**149**
Tezkereler	**149**
1. — Millî Mücadele esnasında muhtelif cephelerde veya dahilî isyanların itfasında bilfiil mesai ibraz etmelerine mebni ceman 161 zatın İstiklâl Madalyasıyle taltifleri hakkında Başvekâletten gelen altı kıta tezkere. (3/570, 3/571, 3/572, 3/574, 3/575)	**149**
2. — İsparta'nın Hacı Elfi Mahallesinden Arapoğlu namı diğeri Acaroğlu İbrahim mahdumu Kâmil hakkındaki hükmü idamın tasdikine dair Başvekâlet tezkeresi. (3/576)	**149**
Azayı Kiram Muamelâtı	**149**
1. — Azayı kiramdan bazı zevatın mezuniyetleri hakkında Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi.	**149**
2. — Erzincan Mebusluğuna intihap edilen Abdülhak Beyin tahlifi.	**149**
3. — Memurin Muhakemat Encümeni intihabatı.	**149:150**
Evrakı Saire	**150**
1. — Mahsulâtı Arziye Vergisinin ilgası münasebetiyle Çeşme'den mevrut teşekkür telgrafnamesi.	**150**
Takrirler	**152**
1. — Afyonkarahisar Mebusu Ali Beyin; kanunu medenî, vecibe, ticaret ve ceza kanunlarının müzakeresi esnasında bir madde ile kabul veya ret suretiyle kül halinde kararı katiye iktiran ettirilmelerine dair takriri.	**152:153**
3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD	150,153
1. — Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyetleri İttihadı Hükümeti arasında imza olunan bitaraflık muahedenamesiyle merbutu üç protokolün tasdiki hakkında (1/834) numaralı kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası.	**150:152,159:160**
2. — İdare heyetinin, İstiklâl Mehakimi Kanununun 12 nci maddesinin tadili hakkında (2/491) numaralı teklifi kanunisi ve Muvazenei Maliye ve Adliye encümenleri mazbataları.	**153, 161:162**

Sayfa

3. — Eğlence ve İstihlâkâtı Hususiye Vergisi hakkında (1/742) numaralı kanun lâyihası ve Kavanini Maliye ve Muvazenei Maliye ve Ticaret encümenleri mazbataları. 154:157,163:164

4. — İstanbul İmtiyazlı Tahmil ve Tahliye Şirketince istikraz edilecek olan yarım milyon liraya Hazinenin kefaleti için mezuniyet itası hakkında (1/777) numaralı kanun lâyihası ve Ticaret ve Muvazenei Maliye encümenleri mazbataları. 157:158

5. — Ertuğrul Mebusu mütekait Miralay Rasim Beyin; rütbesinin iadesi hakkında istidası ve İstida Encümeni mazbatası. (4/422) 158

BİRİNCİ CELSE

Bedi Müzakerat; Saat : 14.22

REİS : Kâzım Paşa

KÂTİPLER : Kâzım Bey (Giresun), Hakkı Bey (Van)

REİS — Celse açıldı.

1. — ZAPTI SABIK HÜLÂSASI

REİS — Zaptı sabık hulâsası okunacak :

Elliüçüncü İçtima

10 Şubat 1926 Çarşamba

Birinci Celse

Kâzım Paşanın tahtı riyasetlerinde inikat ederek zaptı sabık hulâsası kıraat ve tashihen kabul ve evrakı varide ait oldukları mahallere havale olundu.

Mahsulâtı Arziye Vergisi Kanununun ikinci maddesine açıkta kalan muallimlerin maaşatına ve hükkâm ve memurini devletin vilâyata şekli tayinlerine müteallik mazbatalar kıraat ve kabul olundu. Umumî İstihlâk Vergisi hakkındaki Kanun ikinci defa tayini esami ile reye vazedildi. İşgal zamanlarında Belgrat Ormanlarını tahrip eden Kendoros hakkında Bolu Mebusu Mehmet Vasfi Beyin sualine Ziraat Vekili Mehmet Sabri Bey tarafından verilen cevap istima olundu.

Badehu ruznamei müzakerata geçilerek Vilâyat Belediye Kanununa bazı mevad tezyiline ve Mülkiye Harcırah Kararnamesinin yirmiyedinci maddesinin tadiline dair lâyihalarla, İzmir tüccarlarından Sabri Bey ve rüfekası hakkındaki mazbata müzakere ve kabul olundu.

İdarei Umumiyei Vilâyat Kanununun yüzüçüncü maddesinin tadiline dair teklifi kanuninin vaki teklif üzerine tehiri müzakeresi karargir oldu ve teneffüs için celse tadil edildi.

İkinci Celse

Kâzım Paşa tarafından küşat edilerek vakti mesai haricinde çalışan orman cibayet ve kontrol memurlarına verilecek ücurat hakkındaki kanun lâyihasıyle 11 Kânunusani 1339 tarihli Kanunun altıncı maddesine müzeyyel teklifi kanuninin reddine ve 1341 senesi Muvazenei Umumiye Kanununun kırkbirinci maddesinin tefsirine dair mazbatalar müzakere ve kabul olundu.

Tetkiki hesabat heyetlerinin lağviyle vazifelerinin Divanı Muhasebat tarafından rüyet edilmesi hakkındaki kanun lâyihası dahi müzakere ve kabul edildi.

Türkiye Cumhuriyeti ile İştimaî Şûralar Cumhuriyetleri İttihadî Hükümeti arasında imza olunan bitaraflık muahedenamesine ait kanun lâyihasının perşembe günü müstaceliyetle müzakeresi karargir oldu ve müteakiben birinci celsede tayini esami ile reye konulan Umumî İstihlâk Vergisi Kanununun ekseriyetle kabul edildiği bittebliğ perşembe günü içtima edilmek üzere celse tatil olundu.

REİS — Zabtı sabık hulâsası hakkında bir mütalaa var mı? (Hayır sesleri) Zabtı sabık hulâsası aynen kabul edilmiştir.

2. — EVRAKI VARİDE

Lâyihalar

1. — İspirto ve meşrubatı küuliye inhisarı hakkında kanun lâyihası. (1/856)

REİS — Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine havale edilmiştir.

2. — Şeker, petrol ve benzin inhisarına ait iptidaî sermaye hakkında kanun lâyihası .(1/855)

REİS — Kavanin ve Muvazenei Maliye encümenlerine havale edilmiştir.

Tezkereler

1. — Millî mücahede esnasında muhtelif cephelerde veya dahilî isyanların itfasına bilfiil mesai ibraz etmelerine mebni ceman 161 zatın İstiklâl Madalyasıyle taltifleri hakkında Başvekâletten gelen altı kıta tezkere. (3/570, 3/571, 3/572, 3/573, 3/574, 3/575)

(Müdafaai Milliye Encümenine)

2. — İsparta'nın Hacı Elfi Mahallesinden Arapoğlu namı diğeri Acaoğlu İbrahim mahdumu Kâmil hakkındaki hükmü idamın tasdikine dair Başvekâlet tezkeresi. (3/576)

REİS — Adliye Encümenine havale edilmiştir.

Azayı Kiram Muamelâtı

1. — Azayı kiramdan bazı zevatın mezuniyetleri hakkında Büyük Millet Meclisi Riyaseti tezkeresi.

REİS — Okunacaktır :

Heyeti Umumiyeye

Zîrde esamisi muharrer azayı kiramın bir ay müddetle mezun adleri Heyeti Umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Kâzım

Malatya Mahmut Nedim Bey
Çorum Ziya Bey
Karahisar İsmail Bey
Urfa Saffet Kemalettin Bey
Denizli Haydar Rüştü Bey

REİS — Efendim; birer birer reyi âlinize arz edeceğim. Malatya Mahmut Nedim Bey, kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir. Çorum Ziya Bey. Kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir. Karahisar İsmail Bey, kabul edenler ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir. Urfa Saffet Kemalettin Bey, kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir. Denizli Haydar Rüştü Bey, kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

2. — Erzincan Mebusluğuna intihap edilen Abdülhak Beyin tahlifi.

REİS — Erzincan Mebusluğuna intihap olunan Abdülhak Beyin tahlifi icra edilecektir.

(Erzincan Mebusluğuna intihap olunan Abdülhak Beyin tahlifi icra edildi.) (Alkışlar)

3. — Memurîn muhakemat encümeni intihabatı

REİS — Efendim, memurîn muhakemat encümeni intihabatı vardır. Her şube ikişer namzet göstermiştir. Namzet listesi okunacaktır :

Birinci Şubeden : Şeref Bey (Diyarbekir), Ali Nazmi Bey (Kastamonu),

İkinci Şubeden : İzzet Ulvi Bey (Afyon), Teyfik Fikret Bey (Konya),

Üçüncü Şubeden : İsmail Bey (Şarki Karahisar) Nazmi Bey (Hakkâri).

Dördüncü Şubeden : Hâkim Rıza Bey (Kütahya), Zamir Bey (Adana),

Beşinci Şubeden : Faik Bey (Kütahya), Hüseyin Cavit Bey (Rize)

ZEKİ BEY (Gümüşhane) — Reyi işarî ile intihab edelim. (Reyi hafi ile olsun sesleri.)

REİS — Efendim, sıra ile isimler okunacaktır. Her kes reylerini istimal buyursun (reyler toplandı.)

REİS — Efendim, reylerini vermeyen âza lütfen reylerini versin. Arâ istihsali hitam bulmuştur.

(Ali Cenani Bey (Gaziantep), Necip Bey (Mardin), İzzet Ulvi Bey (Afyon) bakura tasnifi arâya memur edildiler).

REİS — Müzakere edilecek mevadda geçiyoruz efendim...

Evrakı Saire

1. — Mahsulâtı Arziye Vergisinin ilgası dolayısıyle Çeşme'den mevrut teşekkür telgrafı

REİS — Divandan münasip cevap yazılacaktır.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD

1. — Türkiye Cumhuriyetiyle İştimaî Şuralar Cumhuriyetleri ittihadı Hükümeti arasında imza olunan bîtaraflık muahedenamesiyle merbutu üç protokolun tasdiki hakkında (1/834) kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası (1)

REİS — Müstacelen ve tercihen müzakeresi tekarrür etmiştir. Müzakeresine başlıyoruz. Heyeti Umumiyesih akkında söz isteyen var mı efendim?

HARİCİYE VEKİLİ DOKTOR TEYFİK RÜŞTÜ BEY (İzmir) — Reisi Cumhur haziretlerinin 1 Teşrinisani nutuklarında bir müddetten beri siyasî âlemde mütekabil ümnü selâmet mevzuu üzerinde sarf olunan Hummalı faaliyetlerin calibi dikkat olduğu Meclisi Âlinizin nazarı ittilâma arz ve mütekabil ümnü selâmetin bütün dünya milletlerince temenni edilmesi lâzım olan bir esası saadet olduğuna işaret edilmişti.

İşte bu esas üzerinde yürüyen hükümetiniz diğer tarafın hakikî venafil ve temayülâtından mülhem olarak Türkiye Cumhuriyeti ile Rus ictimaî Şûralar ittihadı Cumhuriyeti arasında Pariste 17 Kânunuevvel 1925 tarihinde imza olunan muahedenameyi akdedmiştir.

Filhakika dost Sovyet Rusyasiyle Hükümeti Cumhuriyemiz arasında carî olan münasebatı veratkârane Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümetiyle Rusya Şularlar federatif Sosyalist Cumhuriyeti arasında tevessü ve istilâ siyasetine karşı olan mücadelelerindeki tesanütlerini ve iki milletten her birine vaki olan müşkülâtın diğerinin vaziyetini de vahim kılacağını bilmüşahede aralarında daima münasebatı muhadenetüâranenin ve her iki milletin menafii mütekabilesine müstenit devamlı revabıtı dostanenin caykir olmasını görmek arzusiyle mütehassıs olarak 16 Mart 1921 tarihide Moskova'da akdedilen muahedename ile tespit edilmişti.

Büyük reisimizin bu senei teşriiye ibtidasında irat buyurdukları nutkun siyasî münasebata taalluk eden kısmındaki (komşu ve dostumuz Sovyet Cumhuriyeti ile münasebatımız samimanedir, yekdiğere karşı emniyet bahş bir harekt üzerindeyiz cümlelerini ve başvekil paşa haziretlerinin umumî siyaset hakkında irat buyurdukları nutuklarında (Rusya ile Münasebatımız mütekabil emniyetin vücuda getirdiği tabiî ve keşayişli bir safhada bulunmaktadır) dediklerini hatırımıza getirmekle ve carî umumî siyaset ve hususiyle şeenî vaziyet mütalaa edilince bu muahedenamenin ahval ve hadisatı siyasiyenin insibabı tabiîyesinden ve muntazır bir halin ifadesinden başka bir şey olmadığını arz etmiş oluyorum kanaatimdeyim. Binaenaleyh hedefi sulh ve müsalemet olan bu vesikai düveliyenin lütfen ve hemen tasdik burulmasını heyeti celilenizden istirham ediyorum. (Bravo sesleri, alkışlar).

İSMAİL KEMAL BEY (Çorum) — Sovyet Rusya ile aramızda bir bitaraflık muahedesinin addedilmesini memnuniyetle telakki ederiz. Böyle eserin meclise getirildiğinden dolayı hükümeti kemali samimiyetle tebrik etmek isterim.

Ruslarla münasebatımızın böyle bir vesikai emniyet meydana getirmesi tabiîdir. Milletlerimiz, sulh ve sükûn içinde çalışkanlık ve refah teminine gayret ediyor.

Muahede bir tecavüz istihdam etmiyor, bilâkis sulh içinde çalışmak isteyen iki memleketin müşterek arzusunu ifade ediyor. İmza edenlere hürmetler ve tebrik ederim. (Alkışlar, biz de iştirak ederiz sesleri).

HARİCİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ MUHTAR BEY (İstanbul) — Muhterem arkadaşlar... Türkiye Cumhuriyeti ile İştimaî Şûralar ittihadı arasında aktedilip geçenlerde Moskova Hükümetince tasdik edilen bitaraflık muahedenamesiyle bunun mütemmimat ve merbutatından olan üç kıta protokol Hariciye Encümenimiz tarafından lâyık olduğu ehemmiyetle tetkik ve bu vesaiki diplomasiyenin mahiyet ve şûmulü hakkında Harciye vekili beyefendinin verdiği izahat istima edildi. Hadisatı si-

(1) Zabıt ceridesinin nihayetine merbuttur.

yasiyeî cihanın mütemadi tahavvülâtiyle mütenazıran inkişaf ede ede bugünkü safhai mesafat ve samimiyete vasıt olan Türkiye ve Rusya münasebatı dostanesinin esasını 1921 senesinde Moskova'da akt ve imza edilen muhadenet ahitnamesinin teşkil ettiği ve bu vesikai siyasiyenin o zaman Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetiyle İştimaî Rusya Şûralar Cumhuriyeti arasında Türk ve Rus milletlerini mücahedatı istiklâl cuyanesinde tehtit eden ne müthiş muhateratın ilcaatiyle derpiş edilmiş olduğu heyeti celilenizin malumu olduğundan bu mebhasta itnabı kelâmı zait addederim.

Yalnız dikkate lâyık bir noktai mühimme olmak üzere şurasını arz etmek isterimki, bugün Heyeti Celilenizin bir hissi mahsusu memnuniyetle tasdik edeceği bu bîtaraflık muahedesi ailei beynel mileliyede birer unsuru terakki ve müsalemet olmaktan ve fakat hakkı hayat ve istiklallerine mütekabilen riayet ve hürmet edilmesini istemekten başka emelleri olmayan iki komşu ve dost memlekete emvaı müşkülât ve muhatarat arasında nisbeten emin bir tariki terakki ve inkişaf açmış olan Moskova muhadenet ahitnamesinin gittikce ittisaa namzet bir istitalesidir.

Ahkâmı bu itibarla haizi ehemmiyet ve Hariciye Encümeninizce mucibi memnuniyet görülen bu vesaiki diplomasiyenin Heyeti Celileniz tarafından tasdik buyurulmasını rica ederken menafii devlet ve emniyeti memleketi muhafaza ve sıyanet hususlarında hükümetimizin irasından halî kalmadığı azim ve basireti de encümenimiz namına bir lisanı takdir ve şükran ile zikretmeyi bir vecibei lâtife addederim. (Sürekli alkışlar).

REİS — Başka söz isteyen var mı? (Hayır sesleri). Maddelere geçilmesini kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyetleri İttihadı Hükümeti arasında imza olunan Bîtaraflık muahedenamesiyle merbutu olan üç protokolün tasdiki hakkında kanun.

Madde 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyetleri İttihadı Hükümeti arasında 17 kânunuevvel 1925 tarihinde imza olunan Bîtaraflık muahedenamesiyle cüzü mütemnimi üç protokol kabul ve tasdik olunmuştur.

REİS — Birinci madde hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri).

HÜSEYİN RIFKI BEY (Edirne) — Efendim, Türkiye Cumhuriyeti ile (Rus) İçtimaî Şûralar denmesi lâzımdır. (Hayır sesleri).

REİS — Efendim, İçtimaî Şûralar kelimesinden evvel (Rus) kelimesinin ilâvesi teklif olunuyor. Encümen ne diyor?

HARİCİYE ENCÜMENİ MAZBATA MUHARRİRİ MUHTAR BEY (İstanbul) — O zaman bütün bütün mahiyeti değişir. (Hacet yok sesleri).

REİS — Birinci maddeyi aynen kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Birinci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — İkinci maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... İkinci madde kabul edilmiştir efendim.

Madde 3. — Bu kanunun ahkâmını icraya İcra Vekiller Heyeti memurdur.

REİS — Üçüncü maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Üçüncü madde kabul edilmiştir.

Efendim, kanunun heyeti umumiyesini tayini esami ile reyinize arz ediyorum. Kutuları gezdireceklerdir. Kabul edenler beyaz, kabul etmeyenler kırmızı rey varakaları vereceklerdir.

İDARE HEYETİNDEN ALİ RAZI BEY (İstanbul) — Efendim, ruznamenin 9 ncu maddesinde İstiklâl Mehakimi Kanununun bir maddesinin tadili hakkında idare heyetinin teklifi vardır. Bunun bütçe ile alâkası vardır. 1 Marttan itibaren üç aylık bütçe yapılacaktır. Ona müessir olduğu cihetle bugün müstaceliyet kararıyle ve tercihan müzakeresini teklif ediyorum.

REİS — Efendim, ruznamenin 9 ncu maddesindeki lâyıhanın bugün müstacelen müzakeresini teklif ediyorlar. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Bugün müstacelen mazükeresi kabul edilmiştir.

ADLİYE VEKİLİ MAHMUT ESAT BEY (İzmir) — Ruzname hakkında söz istiyorum efendim.

REİS — Buyurun.

ADLİYE VEKİLİ MAHMUT ESAT BEY — Arkadaşlar... Reisicumhur haziretlerinin Meclisin küşadı merasiminde irat ettikleri nutukta mevzuubahis buyurdukları adlî kanunların hepsi hazırdır. Bunlardan en mühimi olan Kanunu Medenîyi Adliye Encümeni tetkik etmiş ve tetkikini de ikmal etmiştir,

Bugün Heyeti Celilenizin nazarı tetkikine arz edilecektir. Kanunun müstaceliyetine binaen önümüzdeki çarşamba günü mazakeresine başlanmasını ve ruznamedeki mevadda tercihan ve takdimen müzakere edilmesini ve teklifimin de kabulünü rica ederim. (Muvafık sesleri).

Bir ikinci teklifim daha vardır. Bu kanunların heyeti umumiyesi dört bin madde kadardır. Kanunu Medeni aşağı yukarı bin dört yüz maddedir, Kanunu Ceza yedi yüz küsur, Ticaret Kanunu bin madde kadar vardır. Bunların meclisi Alîde madede madde müzakere edilerek reye vazına imkân görmüyorum. Esasen bu kanunlar diğer düveli mütemetdinede de madde madde değil, bir kül halinde müzakere red veya kabul edilmiştir. Çünkü bunlar bir küldür. İçinde 3 - 5 maddenin oynaması diğer maddelerin de manasını kaybettirebilir. Bunlar birinci maddeden sonuncu maddeye kadar yekdiğerine bağlı olan kavaitten ibarettir. Binaenaleyh söz söylemek arzu eden arkadaşlarımız heyeti umumiyesi hakkında beyanı mütalaa ederlerken maddelere ilişmelerini, takrir vermelerini ve bu takrirlerin de encümence tetkik edilmesini ve encümende tetkik edildikten sonra bir mazbata yapılarak bu tekliflerin kabul veya red edilmesini muvafık görüyorum. Ondan sonra kanunun heyeti umumiyesi reye vaz edilir, ya kabul edilir, yahut reddedilir. (Muvafık sesleri). Bu teklifimin kabulünü rica ederim.

REİS — Adliye Vekili Beyin bir teklifi önümüzdeki çarşamba günü Kanunu Medeninin tercihan ve müstacelen müzakeresi hakkındadır. Diğeri de kanunun maddelerinin ayrı ayrı değil, bir kül halinde müzakeresidir. Yani heyeti umumiyesinin müzakeresidir.

ZEKİ BEY (Gümüşhane) — Kanunun bize bir an evvel verilmesini rica ederim.

REİS — Bugün tevzi olunuyor. Daha bir haftalık zaman vardır. Bu müddet zarfında herkes mütalaa ve tetkik eder. Fikirlerini hazırlar. Bu hususta bir takrir vardır. Okuyacağız.

2. — EVRAKI VARİDE

Takrirler

1. — Afyonkarahisar Mebusu Ali Beyin, Kanunu medenî, Vecibe Ticaret ve ceza kanunlarının müzakeresi sırasında bir madde ile kabul veya red suretiyle kül halinde kararı katîye iktiran ettirilmelerine dair takriri.

Kanunu Medeni, vecibe (ukudat), ticaret ve ceza kanunlarının Mecliste müzakeresi esnasında bir madde ile kabul veya red suretiyle kül halinde kararı katîye iktiran ettirilmesinin usul ittihazını teklif ederim.

Afyon
Ali

(Kabul sesleri).

HALİS TURGUT BEY (Sivas) — Efendim, Nizamnamei Dahilî sarihtir. Kanunun madde madde müzakeresi lâzımdır. (Reye sesleri).

REİS — Efendim; evvelâ gelecek hafta çarşamba günü müstaceliyetle müzakeresini reye vaz edeceğim. Önümüzdeki çarşamba günü teklif edilen kanunların tercihan ve müstacelen müzakeresini kabul edenler lütfen el kadlırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Tercihan ve müstacelen müzakeresi kabul edilmiştir efendim.

Şimdi ikinci teklif geliyor : Kanunu Medenî, ticaret ve ceza kanunlarının bir madde ile yani kül halinde kabule iktiran etmesi hakkındadır. Bunu şimdiden kabul buyurursanız söz söyleyecek olan arkadaşlar bir hafta zarfında hazırlanırlar. Bu takriri kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Efendim, biraz evvel tayini esami ile reye vaz ettiğimiz muahedeye henüz rey vermeyenler var ise lütfen reylerini istima lbuyursunlar...

Efendim, Memurin muhakemat encümeni intihabı hakkındaki neticei ârayı arz edeceğim : 147 zat reye iştirak buyurmuştur. Binaenaleyh muamele tamamdır. Yirmi zat isim yazmamış ve beyaz kâğıt vererek müstenkif kalmıştır. Rey alanlar şunlardır : Ali Nazmi Bey (Kastamonu) yüz yirmi iki rey ve İsmail Hakkı Bey (Şarkikarahisar) yüz yirmi iki rey, Rıza Bey (Kütahya) yüz on altı ve Sefa Bey (Adana) dört, Şeref Bey (Diyarbekir) üç, Mustafa Bey (Tokat) üç, Abdullah Azmi Bey (Eskişehir) iki, Faik Bey (Kütahya) iki, Tevfik Bey (Konya) iki, Mustafa Feyzi Bey (Konya) iki, Hacı Bedir Bey (Malatya) iki, Reşit Bey (Malatya) bir rey almışlardır. Şu halde memurin muhakemat encümenine intihab edilen zevat; Ali Nazmi Bey (Kastamonu), İsmail Hakkı Bey (Şarkikarahisar) ve Rıza Bey (Kütahya) dır. Âra istihsali hitam bulmuştur.

3. — MÜZAKERE EDİLEN MEVAD

Efendim, bugün tercihan müzakeresine karar verdiğiniz idare heyetinin İstiklâl Mehakimi Kanununun 12 nci maddesinin tadili hakkındaki teklifi kanunisini müzakere edeceğiz.

2. — İdare heyetinin, İstiklâl Mehakimi Kanununun on ikinci maddesinin tadili hakkındaki (2/491) numaralı teklifi kanunisi ve Muvazenei Maliye ve Adliye encümenleri mazbataları. (1)

REİS — Efendim, heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri). o halde maddelere geçilmesini kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

İstiklâl Mahakimi Kanununun tadili hakkında kanun.

Madde 1. — İstiklâl Mahakimi Kanununun ikinci maddesine fıkrai âtiye ilâve edilmiştir ve icabında bir Müddei Umumî muavini intihab olunur.

REİS — Efendim, birinci maddeyi kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Madde 2. — İstiklâl Mahakimi Kanununun on ikinci maddesi aşağıda yazıldığı vechile tadil edilmiştir.

Her İstiklâl Mahkemesi ketebe ve müstahdemin maaşatı asliyesi şehrî üç yüz lirayı geçmeyecektir.

REİS — Efendim, ikinci maddeyi kabul buyuranlar lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Madde 3. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

ALİ RIZA BEY (İstanbul) — Efendim, üçüncü maddenin «bu kanun 1 Mart 1926 tarihinden muteberdir» suretiyle tashihini teklif ederim.

REİS — Efendim, Adliye Encümeni bu tarzda tanzim etmiş...

ALİ NAZMİ BEY (Kastamonu) — O şekilde tashihini kabul ediyoruz efendim.

REİS — Efendim, üçüncü madde «bu kanun 1 Mart 1926 tarihinden muteberdir» suretinde tashih edilmiştir.

Üçüncü maddeyi bu suretle kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Madde 4. — Bu kanunun icrasına Büyük Millet Meclisi memurdur.

ALİ RIZA BEY (İstanbul) — Efendim, dördüncü maddenin (işbu kanun büyük Millet Meclisi tarafından icra olunur) diye tashih edilmesini teklif ediyorum.

AHMET SAKİ BEY (Antalya) — Efendim, bu suretle tashihini encümen namına kabul ediyoruz.

Madde 4. — İşbu kanun Büyük Millet Meclisi tarafından icra olunur.

REİS — Efendim, dördüncü maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim. Kanunun heyeti umumiyesini tayini esami ile reyinize arz ediyorum. Kutular gezdirilecektir. Kabul buyuranlar beyaz ve kabul buyurmayanlar kırmızı rey istimal etsinler.

Efendim, ruznamenin ikinci maddesinde Kazanç Vergisi hakkındaki kanun lâyihası vardır. Fakat encümende bulunan maddeler henüz gelmemiştir. Binaenaleyh geçiyoruz. Yedinci maddeye kadar olan lâyihaların ikinci müzakeresi için daha zaman gelmemiştir. Yedinci maddenin müzakeresine başlıyoruz.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY — Efendim, evvelki karar mucibince ruznamenin 18 nci maddesindeki lâyihanın müstacelen müzakeresi icap eder, varidat kanunlarından ruznamede mevcut olanların tercihan ve müselselen müzakere edilmesi karara raptolunmuştu.

REİS — Efendim, o güne mahsustu, o gün ruznamede mevcut olanlar müzakere edildi.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY — Bendeniz bugün ruznamede bulunan mezkûr lâyihanın müstacelen ve tercihan müzakeresini hükümet namına teklif ediyorum.

REİS — Efendim; ruznamenin 18 nci maddesinde muharrer «eğlence ve istihlakâtı hususiye vergisi hakkında Başvekâletten gelen 1/742 numaralı kanun lâyihasının tercihan ve müstacelen müzakeresi Maliye Vekili Beyefendi tarafından teklif olunuyor. Bu teklifi kabul buyuranlar el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

---

(1) Zabtın sonuna merbuttur.

3. — Eğlence ve istihlakâtı hususiye vergisi hakkındaki 1/742 numaralı kanun lâyihası ve Kavanini Maliye ve Muvazenei Maliye ve Ticaret Encümenleri mazbataları. (1)

REİS — Efendim, kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen var mı? (Hayır sesleri). Maddelere geçilmesini kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir. efendim.

Eğlence ve hususî istihlâk vergisi hakkında kanun.

Madde 1. — Birahane, meyhane, kahvehane, lokanta, bar, büfe, pastacı, dondurması, çaycı, muhallebici, tatlıcı, börekçi gibi içinde istihlâk edilecek mekûlât ve meşrubat satan müesseselerle otellerde müşteriden müesseseye ait olarak alınan mebaliğ üzerinden ve duhuliye ile girilmesi mutad olan tiyatro, sinama, konser, dans, spor mahalleri, bahçe, deniz hamamı gibi yerlerde alınan duhuliyelerden işbu kanuna tevfikan eğlence ve hususî istihlâk vergisi alınır.

REİS — Efendim, bu maddeyi reye koymazdan evvel Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyetleri ittihadı hükümeti arasında imza olunan bîtaraflık muahedenamesiyle merbutu üç kıta protokolün tasdiki hakkındaki kanun lâyihasına ait reylerin neticesini arz edeceğim. Rey veren zevatın adedi 151 dir. Binaenaleyh muamele tamamdır, red ve müstenkif yoktur. Kanun 151 rey ile ittifakla kabul edilmiştir. (Sürekli alkışlar).

Efendim, eğlence ve İstihlâkâtı Hususiye Vergisi hakkındaki kanunun birinci maddesi hakkında söz isteyen yoktur. (Hayır sesleri) Birinci maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Aile mutfakları tarafından tevzi olunan yemekler bedeli bu vergiye tabi değildir.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Ticaret Encümeni, bu ikinci maddenin tabldotlarla hususî lokantalara ait olan fıkrasını tay etmiştir. Ticaret Encümeninin noktai nazarını anlayalım.

HİLMİ BEY (Artvin) — Tabldot denince; askerî alaylarda da tabldot vardır. Onlar da dahil mi?

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY — Ticaretgâh mevzuubahistir. Umuma mahsus olan yerler mevzuubahistir.

---

(1) Zabtın sonuna merbuttur.

HİLMİ BEY (Artvin) — Pekâla zabta geçsin...

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY — Zapta geçmese de olur.

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ REİSİ ABDÜLHALİK BEY (Çankırı) — Muvazenei Maliye Encümeni bunu tetkik ederken varidat noktai nazarından bizim teklif ettiğimiz şeklin daha muvafık olduğunu nazarı dikkate almıştır. Eğer yazıhanelerinde bulunan kimseler yazıhanede getirecekleri yemeklere de yüzde yirmi verecekse o zaman yazıhanede yemek yemiyecek, ve hükümette ondan varidat almıyacaktır. Bilhassa tüccar olanlar yüzde yirmiyi nazarı itibare alarak hisselerinin baliğ olacağı bu farkı yani, 100 - 150 lirayı nazarı dikkate alacak, hem lokantaya hem de varidata muzır olacaktır. Ticaret Encümeninin noktai nazarını bilmiyorum, lütfen izah buyursunlar. Bizim eski metin kabul edilecek olursa, tüccar için de, lokantacılar için de daha iyi olacağı kanaatindeyim.

REİS — Lâyiha, Ticaret encümenine sonradan gitmiştir. Binaenaleyh müzakere edilmekte olan teklif Ticaret Encümeninin teklifidir, ikinci maddenin birinci fıkrasını Ticaret encümeni kaldırmıştır. Binaenaleyh şimdi yalnız ikinci fıkra vardır, Muvazenei Maliye Encümeni birinci fıkrayı ilâve edin diyor. Ticaret Encümeni musırmı?

MUSTAFA RAHMİ BEY (İzmir) — Ticaret Encümeni muşır değildir.

REİS — O halde efendim, birinci fıkrayı ilâve ederek maddeyi tekrar okuyoruz

Madde 2. — Resmî devair vesaire dahilindeki tabldotlar ile hususî lokantalarda yenilen ve umumî lokantalarda yenmeyip hariçe götürülen ve aile mutfakları tarafından tevzi olunan yemekler bedeli bu vergiye tabi değildir.

REİS — Bunu reyinize arz edeceğim : Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Eğlence ve hususî istihlâk vergisi vilâyet ve kaza merkezleri ile iskele ve şimendifer mevkii olan mahallerde ve vapurlarla trenlerde caridir.

REİS — Üçüncü maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Üçüncü madde kabul edilmiştir.

Madde 4. —

A — Oteller fevkalâde, birinci, ikinci, üçüncü olmak üzere dört sınıf,

B — İçinde müskirat satılan lokantalar fevkalâde birinci, ikinci, olmak üzere üç sınıf,

C — İçinde müskirat satılmayan lokantalar ikinci ve üçüncü olmak üzere iki sınıf,

D — Birahaneler, meyhaneler ve umumiyetle derunlarında istihlâk edilecek meşrubatı küuliye satan müesseseler birinci, ikinci, üçüncü olmak üzere üç sınıf,

H — Kahvehane, çaycı, pastacı, börekçi, tatlıcı vesaire gibi içinde istihlâk edilecek mekûlât satan müesseseler ikinci ve üçüncü olmak üzere iki sınıf ad ve itibar edilirler.

REİS — Bundan sonrasını Ticaret Encümeni tay etmiştir. Muvazene Encümeninin bir itirazı var mı? (Hayır sesleri). Muvazene Encümeninin itirazı yoktur. O da iştirak ediyor, o halde maddeyi reyinize arz ediyorum :

Dördüncü maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 5. — Dühuliye ile girilen mahaller umumiyetle birinci sınıftan madut olup bu gibi mahallerde bilet istimali mecburidir. Yalnız amatörlere mahsus olan spor ve konserler üçüncü sınıf addolunur.

REİS — Beşinci maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 6. — Dördüncü maddede zikredilen tasnif muamelesi maliye dairelerince tertip edilecek cetvel ve verilecek izahat üzerine mal memurlarının huzuriyle belediye meclisleri veya emanet encümenleri tarafından yapılır.

Ancak hini tasnifte vergi ile alâkadar her sınıf mükellefinden davet edilecek bir mümessilin dahi mütalaası alınır. İşbu tasnif üç sene için muteber olup tahavvülât ve tadilâtı cedide zuhurunda daha evvelde tadil edilebilir.

Belediye meclisleri veya emanet encümenleri tasnif muamelesini nisan nihayetine kadar ikmal etmeye mecburdur. Tasnif cetvelleri maliye tahakkuk dairelerine talik ve vesaiti münasibe ile neşir ve ilân olunur.

REİS — Altıncı maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 7. — Vergiye tabi olup ta tasnif cetveline ithal edilmemiş olanlar veya cetvellerin talikinden sonra yeniden müessese açanlar veyahut sınıfında tebeddül vukubulanlar on gün zarfında Maliye Dairelerine şifahen veya tahriren müracaatla altıncı madde mucibince sınıflarını tayin ettirmek mecburiyetindedirler. Müracaatın vukuunu mübeyyin mal memurları ashabı müracaata bir vesika verirler. Sınıflarını tayin ettirmeksizin icrayı sanat edenler onyedinci madde mucibince iki kat vergiye tabi tutulurlar.

REİS — Yedinci maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir efendim.

Madde 8. — Belediye meclislerinin kararına cetvellerin talik tarihinden itibaren onbeş gün zarfında vergi idarelerine verilecek bir istida ile itiraz edilebilir. Mal idareleri dahi aynı hakkı itirazı haizdir. Ancak bu takdirde keyfiyet mükellefe de bildirilir. İtirazatın tetkiki meclisi idareye aittir. Meclisi idare on beş gün zarfında tahkikat icra ettirerek kararını verir ve bu karar vergi idarelerince mükellefe tebliğ olunur. Meclisi idarenin kararı katidir.

REİS — Sekizinci maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 9. — İşbu verginin nispeti fevkalâde müessesat için müesseseye ait olarak müşteriden alınan mebaliğ üzerinden % 30, birinci sınıf müessesatta % 20, ikinci sınıf müessesatta % 15, üçüncü sınıf müessesatta % 10'dur. On paradan dûn küsurat on paraya iblağ olunur. Belediye ve Darülaceze resim ve hisseleri dahi maliye dairelerince cibayet olunarak her ay nihayetinde belediye ve Darülacezeye verilir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 10. — Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisini tediye ile mükellef olan müessesat (umumhaneler hariç) bir umumî satış defteri tutmak ve bilcümle satışlarını bu deftere günü gününe ve Türkçe olarak kaydetmek mecburiyetindedirler. Bu defterin her sayfası kâtibi adilce veya Maliye dairelerince mühürlenir. Bu müessese elindeki defterin dolduğunu ispat etmedikçe ikinci bir defter mühürlettiremez. Mamafih muamelâtının vüsat ve tenevvüü itibariyle müteaddit defter tutmak isteyen müessesat için keyfiyet Maliye dairelerince tespit edilerek birden ziyade defter dahi tasdik olunabilir. Maliye dairelerince tasdik olunan defterlerden bir gûna harç ve resim vesaire alınmaz

Satış defterleri her an Maliye memur ve müfettişlerinin tetkikatına tabi olup müessese sahipleri, bu defterlerin kuyudatı ticariyeleri ve evrakı müspiteleriyle mutabakatından mesuldürler.

Satış defterleri taallûk ettiği senenin hitamından itibaren üç sene müddetle muhafaza olunmak mecburidir. Bir seneye ait olan vergi hakkında o senei maliyenin inkizasından itibaren üç sene zarfında takibatta bulunulabilir.

REİS — Efendim, onuncu maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 11. — Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisi pul ipsakı suretiyle tediye olunur. Bu vergi için kullanılacak pullar biri müşteriye verilmek, diğeri müessesede kalarak deftere ilsak olunmak üzere iki parçaya kabili tefrik bir suretle ihzar edilip mal sandıklarında, tahsil şubelerinde daima satışa âmâde bulundurulacağı gibi bilumum pul bayilerine ve kavanini mahsusa ile kendilerine bayilik hakkı verilenlere de sattırılır.

REİS — Onbirinci maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 12. — Fevkalâde, birinci ve ikinci sınıfa dahil müessesatta alınacak mebaliğ için müşterilere, bâlâsında müessesenin isim ve damgasını muhtevi hesap (sarfiyat ve ücurat) pusulası verilmek mecburidir. Bu pusulalar koçanlı ve müteselsil numara takip eden bir defter halinde tutulup müşteriden alınacak mebaliği buraya mürekkep veya sabit kurşun kalemiyle Türkçe olarak tespit edildikten sonra vergi pulunun müşteriye ait parçası pusula üzerine ve müesseseye kalacak parçası koçan kısmına ilsak ve iptal olunur. Pulun bedeli müşteriye aittir.

REİS — Onikinci maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 13. — Tiyatro, sinema vesaire dühuliye biletleri ile girilen yerlerde biletler müteselsil numara takip eden defter halinde olmak ve müessesenin ismini ve pul bedeli de dahil olduğu halde fiyatını muhtevi bulunmak ve pulları onikinci maddede tayin edilen şekilde ilsak ve iptal olunmak lâzımdır. Bu müesseseler dahilinde vaki olacak bilcümle istihlâkat da yarıca bâlâdaki onikinci madde mucibince vergiye tabidir.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 14. — Üçüncü sınıfa dahil olan müesseseler ayrıca koçanlı hesap (sarfiyat veya ücurat) pusulası istimal etmek mecburiyetinde olmayıp satışlarını günlük olarak deftere kayıt ve satış yekûnuna göre vergi pullarının müessesede kalan parçalarını deftere ilsak ve iptal ederler. Bu sınıf müesseseler her satışta pulun müşteriye ait parçasını kendilerine itaya mecburdurlar.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 15. — İşbu vergi umuhanelerden işgal ettikleri binanın icarei hakiyei seneviyesinin yüzde yetmişbeşi olarak her sene tahsil olunur. Umumhane sahipleri icare miktarını musaddak kontoratolarla ispat etmek mecburiyetindedirler. Ancak bu icare miktarı tahriri musakkafat icra edilmiş olan yerlerde iradı gayrı safinin beş mislinden ve elyevm tahriri icra edilmekte olup halihazır icareleri üzerine iradı gayri safi takdir edilen yerlerde bir buçuk mislinden dûn olamaz. Olduğu takdirde bu hadlere iblağ olunur.

MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENİ REİSİ MUSTAFA ABDÜLHALİK BEY (Çankırı) — Efendim diğer kabul ettiğimiz kanunlarda beş misil, yedi misil ve birbuçuk misilleri de bir misil olarak kabul ettik. Binaenaleyh bunu da o suretle tashih etmek lâzımdır.

REİS — Yani «iradı gayrı safinin beş mislinden» yerine «yedi mislinden» ve «takdir edilen yerlerde bir buçuk mislinden dûn olamaz» yerine «takdir edilen yerlerden bir mislinden dûn olamaz» böyle mi olacak efendim?

ABDÜLHALİK BEY (Çankırı) — Evet efendim, beş misil, yedi misil olacak, bir buçuk misil de bir misil olacaktır.

REİS — Efendim, maddeyi tashih veçhile kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 16. — Defter tutmayan veya tuttuğu defter musaddak olmayanlar ve kanunun tarifi dairesinde hesap pusulası ve dühuliye biletleri istimal etmeyenler emsali müessesata kıyasen vergiye tabi tutulup vergi kendilerinden üç ve tekerrürü halinde beş kat olarak alınır. Bu gibiler kendilerine ihbarname tebliğinden itibaren bir hafta zarfında mahallî belediye meclisine müracaatla defterlerinin veya hesap pusulası ve dühuliye biletlerinin vücudunu ispat ve mukayesenin tarzına itiraz edebilirler. Defter tutulmadığı veya gayrı musaddak olduğu ve hesap pusulası, dühuliye biletleri istimal edilmediği sabit olduğu takdirde belediye meclisi ancak mukayesenin muva-

fık olup olmadığı hakkında itayı hükmedip bunu muvafık bulmayacak olursa medarı kıyas olmak üzere diğer bir misal iraesiyle iktifa eder. Belediye meclisinin kararı katîdir. İtiraz, tayin edilen verginin tahsilini tehir edemeyip muamelâtı itiraziyenin neticesinde fazla alınmış olan kısım iade veya noksan alınmış olan kısım ikmal ettirilir.

REİS — Maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 17. — Onaltıncı madde münderiç ahval hariç olmak üzere işbu kanunun ahkâmı sairesine muhalif harekât vukuu takdirinde; vergi ziyaı yoksa mütecasirlerden birinci defasında maktuan yirmi, ikinci defasında elli lira cezayı nakdî ahz ve satış muamelâtının bazısını deftere kaydetmemek veya noksan kaydetmek gibi bir hal ile vergi ziyaı olduğu da tebeyyün ettiği takdirde maktu cezayı nakdîden başka tahakkuk eden vergi noksanı iki kat olarak istiyfa olunur. Mükellef bu babtaki ihbarnameler üzerinden tav'an tediyatta bulunmayacak olursa Sulh Mahkemesine ve olmayan yerlerde Mahkemei Asliyeye müracaat ve bu surette cezaya yüzde beş zam ve ilâve edilir.

REİS — Onyedinci maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 18. — İşbu kanunun suveri tatbikiyesi bir talimatname ile tayin olunur.

REİS — Maddeyi kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 19. — 1926 senei maliyesi iptidasından muteber olan işbu kanunun ahkâmını icraya Adliye, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

MALİYE VEKİLİ HASAN BEY (Trabzon) — Efendim, geçen celsede kabul edilen İstihlâki Umumî Vergisinin mebdei meriyeti 1926 senesinin mayısı kabul edildi Bu kanunda onun bir cüzüdür. Binaenaleyh bir kanunun bir kısmı bir mayıstan başlar ve diğer kısmı da hazirandan başlarsa olmaz. Bendeniz bu kanunun da 1926 senesi mayıs iptidasından muteber olmasını teklif ediyorum. Yalnız bu madde iki madde olacaktır. Maddenin birisi «İşbu kanun 1926 senesi mayıs iptidasından muteberdir.» diğeri de «İşbu kanunun ahkâmını icraya Adliye, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur» şeklinde olacaktır. (Doğru sesleri)

REİS — Şu halde efendim, ondokuzuncu madde şöyle oluyor :

Madde 19. — İşbu kanun 1926 senesi mayıs iptidasından muteberdir.

REİS — Ondokuzuncu maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın.... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 20. — İşbu kanunun ahkâmını icraya Adliye, Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

REİS — Maddeyi kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Efendim, kanunun heyeti umumiyesini tayini esami ile reye arz ediyorum. Kabul edenler beyaz, etmeyenler kırmızı rey verecektir.

TİCARET VEKİLİ ALİ CENANİ BEY — Efendim ruznamenin yedinci maddesinde bulunan lâyihanın müstacelen müzakeresini teklif ediyorum.

REİS — Efendim Ruznamemizin yedinci maddesinde; bulunan lâyihanın müstaceliyetle müzakeresi teklif edilmektedir. Kabul edenler lütfen el kaldırsın. Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

4. — İstanbul İmtiyazlı Tahmil ve Tahliye Şirketince istikraz edilecek olan yarım milyon liraya Hazinenin kefaleti için mezuniyet itası hakkında. (1/777) numaralı kanun lâyihası ve Ticaret ve Muvazenei Maliye encümenleri mazbataları. (1)

REİS — Kanunun heyeti umumiyesi hakkında söz isteyen yoktur. Maddelere geçilmesini kabul edenler el kaldırsın... Kabul etmeyenler el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Efendim İstiklâl Mahkemeleri hakkındaki kanunun tadiline dair kanuna rey vermeyen arkadaşlar lütfen rey versin... Bu kanun hakkında istihsali ârâ muamelesi hitam bulmuştur.

---

(1) Zabtın sonuna merbuttur.

Efendim şimdi müstacelen müzakeresini kabul ettiğimiz kanunun birinci maddesi okunacaktır.

İstanbul Limanı Tahmil ve Tahliye Türk Anonim Şirketinin istikraz edeceği 500 000 liraya Maliye Vekâletinin Kefaletine Mütedair Kanun

Birinci Madde — İstanbul Limanı Tahmil ve Tahliye Türk Anonim Şirketinin istikraz edeceği 500 000 liraya, ilerde bu yüzden Hazineye bir gûna zarar terettüp ettiği takdirde mezkûr şirketin idaresine ve bilcümle emvali menkule ve gayrimenkulesine vazıyet etmek şartıyle, kefalete Maliye Vekili mezundur.

REİS — Efendim, on dakika teneffüsten sonra bu kanunun müzakeresine başlamak üzere celseyi tatil ediyorum.

Hitamı Celse; Saat : 15,30

İKİNCİ CELSE

Bedi Müzakerat; Saat : 15,45

REİS : Kâzım Paşa

KÂTİPLER : Hakkı Bey (Van), Şeref Bey (Diyarbekir)

REİS — Celseyi açıyorum, Eğlence ve İstihlâkatı Hususiye Vergisi Kanununa henüz rey vermeyen arkadaşlar lütfen reylerini versinler. İstihsali arâ hitam bulmuştur efendim.

Efendim, ruznamemizin yedinci maddesindeki lâyihanın müzakeresine devam ediyoruz. Birinci maddesinde kalmıştık birinci madde bir daha okunsun.

(Birinci madde tekrar okundu.)

REİS — Birinci maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — İkinci maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen el kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen el kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — İşbu kanunun ahkâmını icaraya Maliye Vekili memurdur.

REİS — Üçüncü maddeyi reyinize arz ediyorum. Kabul edenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul etmeyenler lütfen ellerini kaldırsın... Kabul edilmiştir.

Efendim, kanunun heyeti umumiyesini tâyini esami ile reyinize arz ediyorum. Kabul edenler beyaz, kabul etmeyenler kırmızı rey vereceklerdir.

Efendim, ruznamemizin sekizinci maddesindeki:

5. — Ertuğrul Mebusu mütekait Miralay Rasim Beyin, rütbesinin iadesi hakkında istidası ve (4/422) numaralı İstida Encümeni mazbatası (1)

Okunacaktır.

(İstida Encümeni mazbatası okundu.)

REİS — Efendim, okunan mazbatayı reyinize arz etmezden evvel evvelce reyinize arz edilen kanunların neticei arâsını arz edeceğim.

İstiklâl Mahakimi Kanununun tadili hakkındaki Kanuna (116) zat rey vermiştir. 110 kabul, 4 ret, 2 müstenkif vardır. Muamele tamam değildir. Tekrar reye vaz edilecektir.

Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisi Kanununa (94) zat rey vermiştir. 89 kabul, 2 ret ve 3 müstenkif vardır. Binaenaleyh bu da tekrar reye vaz edilecektir. Bir kanun hakkında da henüz rey toplanmaktadır. Ekseriyet olmadığı anlaşıldı. O reyleri de gelecek içtimada toplarız.

Cumartesi günü saat ondörtte içtima etmek üzere celseyi tatil ediyorum.

Hitamı müzakerat; Saat : 16,00

(1) *Zaptın sonuna merbuttur.*

Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyetleri İttihade Hükümeti Arasında İmza Olunan Bitaraflık Muahedenamesiyle Merbut Olan Üç Protokolün Tasdiki Hakkındaki Kanun Neticesi Ârası

(Tasdik olunmuştur)

Reye iştirak edenler	:	151
Kabul edenler	:	151
Reddedenler	:	0
Müstenkifler	:	0

[*Kabul Edenler*]

ADANA
İsmail Safa B.

AFYONKARAHİSAR
Ali B.
İzzet Ulvi B.
Kâmil B.
Musa Kâzım B.
Sadık B.

AMASYA
Nafiz B.

ANKARA
Ali B.
Ali Fuat Paşa
İhsan B.
Şakir B.

ANTALYA
Ahmet Sâki B.
Murat B.
Rasih B.

ARDAHAN
Talât B.

ARTVİN
Hilmi B

AYDIN
Dr. Reşit Galib B.
Mithat B.

BAYEZİD
Şefik B.

BİGA
Mehmet B.
Şükrü B.

BOLU
Cevat Abbas B.
Dr. Emin Cemal
Falih Rıfkı B.
Mehmet Vasfi B.
Şükrü B.

BOZOK
Salih B.
Süleyman Sırrı B.

BURSA
Mustafa Fehmi B.
Necati B.
Refet B.

CANİK
Cavit Paşa

CEBELİBEREKET
Avni Paşa

ÇANKIRI
Mustafa Abdülhalik B.
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

ÇATALCA
Şakir B.

ÇORUM
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Ziya B.

DENİZLİ
Mazhat Müfit B.

DERSİM
Ahmet Şükrü B.

DİYARBEKİR
Cavit B.
Şeref B.
Zülfi B.

EDİRNE
Falik B.
Hüseyin Rıfkı B.

ELÂZİZ
Hüseyin B.
Muhittin B.
Mustafa B.
Naci B.
Süleyman B.

ERGANİ
İhsan B.
İhsan Hâmit B.
Kâzım Vehbi B.

ERTUĞRUL
Halil B.
Rasim B.

ERZİNCAN
Abdülhak B.
Sabit B.

ERZURUM
Raif B.

ESKİŞEHİR
Abdullah Azmi B.
Arif B.
Emin B.

GAZİANTEP
Ferit B.
Kılıç Ali B.

GELİBOLU
Celâl Nuri B.

GENÇ
Muhittin B.

GİRESUN
Kâzım B.
Tahir B.

GÜMÜŞANE
Zeki B.

HAKKÂRİ
Nazmi B.

ISPARTA
Hüseyin Hüsnü B.
İbrahim B.

İÇEL
Dr. Tevfik B.
Emin B.

İSTANBUL
Ahmet Muhtar B.
Ali Rıza B.
Behiç B.
Dr. Hakk Şinasi Paşa
Hüseyin Rauf B.
Kâzım Karabekir Paşa
Tevfik Kâmil B.

İZMİR
Dr. Tevfik Rüştü B.
Kâmil B.
Mahmut Celâl B.
Mahmut Esad B.
Mustafa Necati B.
Mustafa Rahmi B.
Münir B.

KARESİ
Haydar Adil B.
Hulûsi B.
Mehmet Cavit B.
Mehmet Vehbi B.
Osman Niyazi B.

KARS
Ağaoğlu Ahmet B.

KASTAMONU
Ali Nazmi B.

KAYSERİ
Ahmet Hilmi B.
Dr. Halit B.

KIRKLARELİ
Şevket B.

KOCAELİ
İbrahim B.
Saffet B.

KONYA
Eyüp Sabri B.
Fuat B.
Mustafa B.

Mustafa Feyzi B.
Naim Hâzım B.
Tevfik Fikret B.

KÜTAHYA

Cevdet B.
Nuri B.
Rağıp B.
Rıza B.

MALATYA

Bedir B.
Dr. Hilmi B.
İsmet Paşa
Mahmut Nedim B.
Reşit B.

MARAŞ

Mithat B.

MARDİN

Abdülgani B.
Abdülrezzak B.

MERSİN

Besim B.

NİĞDE

Ata B.
Halit B.

ORDU

Halil Sıtkı B.
Hamdi B.
İsmail B.

RİZE

Ali B.
Fuat B.

SARUHAN

Ethem B.
Mehmet Sabri B.

SİİRT

Halil Hulki B.
Mahmut B.

SİNOP

Yusuf Kemal B.

SİVAS

Dr. Ömer Şevki B.
Halis Turgut B.
Rahmi B.
Rasim B.
Ziyaettin B.

SİVEREK

Halil Fahri B.
Kadri Ahmet B.
Mahmut B.

TOKAD

Emin B.
Mustafa Vasfi B.

TRABZON

Hasan B.
Rahmi B.
Süleyman Sırrı B.

URFA

Ali B.
Refet B.
Saffet B.

VAN

Hakkı B.
Münif B.

ZONGULDAK

Halil B.

İstiklâl Mahakimi Kanununun Tadili Hakkındaki Kanunun Neticei Arası

(Nisabı ekseriyet yoktur)

Reye iştirak edenler	:	116
Kabul edenler	:	110
Reddedenler	:	4
Müstenkifler	:	2

[*Kabul Edenler*]

ADANA
İsmail Safa B.

AFYONKARAHİSAR
Ali B.
İzzet Ulvi B.
Musa Kâzım B.
Sadık B.

AMASYA
Nafiz B.

ANKARA
Ali B.
İhsan B.
Şakir B.

ANTALYA
Ahmet Sâki B.
Rasih B.

ARDAHAN
Talât B.

AYDIN
Dr. Reşit Galib B.
Mithat B.

BAYEZİD
Şefik B.

BİGA
Mehmet B.

BOLU
Cevat Abbas B.
Dr. Emin Cemal B.
Mehmet Vasfi B.

BOZOK
Salih B.
Süleyman Sırrı B.

BURSA
Mustafa Fehmi B.
Refet B.

CANİK
Cavit Paşa

CEBELİBEREKET
Avni Paşa

ÇANKIRI
Mustafa Abdülhalik B.

ERGANİ
İhsan B.
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

ÇORUM
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Ziya B.

DENİZLİ
Mazhar Müfit B.

DERSİM
Ahmet Şükrü B.

DİYARBEKİR
Cavit B.
Şeref B.
Zülfi B.

EDİRNE
Hüseyin Rıfkı B.

ELÂZİZ
Hüseyin B.
Muhittin B.
Naci B.
Süleyman B.

ERGANİ
Kâzım Vehbi B.

ERZİNCAN
Abdülhak B.

ESKİŞEHİR
Emin B.

GAZİANTEP
Ali Cenanî B.
Ferit B.
Kılıç Ali B.

GELİBOLU
Celâl Nuri B.

GENÇ
Muhittin B.

GİRESUN
Tahir B.

GÜMÜŞHANE
Cemal Hüsnü B.

HAKKÂRİ
Nazmi B.

ISPARTA
Hüseyin Hüsnü B.
İbrahim B.

İÇEL
Dr. Tevfik B.
Emin B.

İSTANBUL
Ahmet Muhtar B.
Ali Rıza B.
Behiç B.
Dr. Hakkı Şinasi Paşa

İZMİR
Kâmil B.
Mahmut Celâl B.
Mustafa Necati B.
Mustafa Rahmi B.
Münir B.

KARESİ
Osman Niyazi B.

KARS
Ağaoğlu Ahmet B.

KASTAMONU
Ali Nazmi B.
Ali Rıza B.

KAYSERİ
Ahmet Hilmi B.
Dr. Halit B.

KOCAELİ
İbrahim B.
Saffet B.

KONYA
Eyüp Sabri B.
Fuat B.
Mustafa B.
Nalım Hâzım B.
Tevfik Fikret B.

KOZAN
Ali Sahip B.
Ali Şadi B.

KÜTAHYA
Cevdet B.
Nuri B.
Ragıp B.
Rıza B.

MALATYA
Bedir B.
İsmet Paşa
Mahmut Nedim B.
Reşit B.

MARAŞ
Mithat B.

NİĞDE
Ata B.
Halit B.

ORDU
Halil Sıtkı B.
Hamdi B.

RİZE
Ali B.
Fuat B.

ERGANİ
İhsan B.

SARUHAN
Ethem B.

SİİRT
Halil Hulki B.
Mahmut B.

SİVAS
Dr. Ömer Şevki B.
Rahmi B.
Rasim B.

SİVEREK
Kadri Ahmet B.
Mahmut B.

TOKAD
Emin B.
Mustafa Vasfi B.

TRABZON
Hasan B.
Süleyman Sırrı B.

URFA
Refet B.
Saffet B.

VAN
Hakkı B.
Münip B.

[*Reddedenler*]

MERSİN
Besim B.

SİVAS
Halis Turgut B.

TRABZON
Rahmi B.

[*Müstenkifler*]

BURSA
Necati B.

ERTUĞRUL
Halil B.

Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisi Hakkındaki Kanunun Neticei Ârâsı

(Nisabı ekseriyet yoktur)

Reye iştirak edenler	:	94
Kabul edenler	:	89
Reddedenler	:	2
Müstenkifler	:	3

[Kabul Edenler]

AFYON KARAHİSAR
Ali B.
Kâmil B.
Musa Kâzım B.
Sadık B.

ANKARA
Ali B.
Ali Fuat Paşa
İhsan B.
Şakir B.

ANTALYA
Rasih B.

ARDAHAN
Talât B.

ARTVİN
Hilmi B.

AYDIN
Mithat B.

BAYEZİD
Şefik B.

BİGA
Mehmet B.
Şükrü B.

BOLU
Cevat Abbas B.

BOZOK
Salih B.

BURSA
Mustafa Fehmi B.
Refet B.

CANİK
Cavit Paşa

ÇANKIRI
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

ÇATALCA
Şakir B.

ÇORUM
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Ziya B.

DİYARBEKİR
Cavit B.
Şeref B.
Zülfi B.

EDİRNE
Hüseyin Rıfkı B.

ELÂZİZ
Hüseyin B.
Muhittin B.
Mustafa B.
Naci B.
Süleyman B.

ERGANİ
İhsan Hâmit B.

ERZİNCAN
Abdülhak B.

ERZURUM
Hâlet B.
Rüştü Paşa

ESKİŞEHİR
Arif B.
Emin B.

GAZİANTEP
Ahmet Remzi B.
Ali Cenani B.
Ferit B.
Kılıç Ali B.

GELİBOLU
Celâl Nuri B.

GİRESUN
Kâzım B.
Tahir B.

GÜMÜŞANE
Cemal Hüsnü B.

ISPARTA
İbrahim B.

İÇEL
Dr. Tevfik B.
Emin B.

İSTANBUL
Ahmet Muhtar B.
Ali Rıza B.
Dr. Hakkı Şinasi Paşa
Hüseyin Rauf B.
Kâzım Karabekir Paşa

İZMİR
Mustafa Necati B.

KARESİ
Kâzım Paşa

KARS
Ağaoğlu Ahmet B.

KASTAMONU
Halit B.

KAYSERİ
Ahmet Hilmi B.

KONYA
Fuat B.
Musa Kâzım B.
Mustafa B.
Mustafa Feyzi B.
Naim Hâzım B.
Tevfik Fikret B.

KÜTAHYA
Rıza B.

MALATYA
Bedir B.
İsmet Paşa
Mahmut Nedim B.
Raşit B.

MUŞ
Rıza B.

NİĞDE
Ata B.

ORDU
Halil Sıtkı B.
Hamdi B.
İsmail B.

SARUHAN
Ethem B.

SİİRT
Halil Hulki B.

SİVAS
Dr. Ömer Şevki B.
Ziyaettin B.

SİVEREK
Halil Fahri B.
Mahmut B.

TRABZON
Hasan B.
Rahmi B.

URFA
Ali B.
Saffet B.

VAN
Hakkı B.
Münir B.

[*Reddedenler*]

ERGANİ
İhsan B.

KARESİ
Hulûsi B.

[*Müstenkifler*]

ERZİNCAN
Sabit B.

ERZURUM
Raif B.

MERSİN
Besim B.

Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisi Hakkındaki Kanunun Neticei Ârâsı

(Nisabı ekseriyet yoktur)

Reye iştirak edenler	:	94
Kabul edenler	:	89
Reddedenler	:	2
Müstenkifler	:	3

[*Kabul Edenler*]

AFYON KARAHİSAR
Ali B.
Kâmil B.
Musa Kâzım B.
Sadık B.

ANKARA
Ali B.
Ali Fuat Paşa
İhsan B.
Şakir B.

ANTALYA
Rasih B.

ARDAHAN
Talât B.

ARTVİN
Hilmi B.

AYDIN
Mithat B.

BAYEZİD
Şefik B.

BİGA
Mehmet B.
Şükrü B.

BOLU
Cevat Abbas B.

BOZOK
Salih B.

BURSA
Mustafa Fehmi B.
Refet B.

CANİK
Cavit Paşa

ÇANKIRI
Rifat B.
Talât B.
Ziya B.

ÇATALCA
Şakir B.

ÇORUM
İsmail Kemal B.
İsmet B.
Ziya B.

DİYARBEKİR
Cavit B.
Şeref B.
Zülfi B.

EDİRNE
Hüseyin Rıfkı B.

ELÂZİZ
Hüseyin B.
Muhittin B.
Mustafa B.
Naci B.
Süleyman B.

ERGANİ
İhsan Hâmit B.

ERZİNCAN
Abdülhak B.

ERZURUM
Hâlet B.
Rüştü Paşa

ESKİŞEHİR
Arif B.
Emin B.

GAZİANTEP
Ahmet Remzi B.
Ali Cenani B.
Ferit B.
Kılıç Ali B.

GELİBOLU
Celâl Nuri B.

GİRESUN
Kâzım B.
Tahir B.

GÜMÜŞANE
Cemal Hüsnü B.

ISPARTA
İbrahim B.

İÇEL
Dr. Tevfik B.
Emin B.

İSTANBUL
Ahmet Muhtar B.
Ali Rıza B.
Dr. Hakkı Şinasi Paşa
Hüseyin Rauf B.
Kâzım Karabekir Paşa

İZMİR
Mustafa Necati B.

KARESİ
Kâzım Paşa

KARS
Ağaoğlu Ahmet B.

KASTAMONU
Halit B.

KAYSERİ
Ahmet Hilmi B.

KONYA
Fuat B.
Musa Kâzım B.
Mustafa B.
Mustafa Feyzi B.
Naim Hâzım B.
Tevfik Fikret B.

KÜTAHYA
Rıza B.

MALATYA
Bedir B.
İsmet Paşa
Mahmut Nedim B.
Raşit B.

MUŞ
Rıza B.

NİĞDE
Ata B.

ORDU
Halil Sıtkı B.
Hamdi B.
İsmail B.

SARUHAN
Ethem B.

SİİRT
Halil Hulki B.

SİVAS
Dr. Ömer Şevki B.
Ziyaettin B.

SİVEREK
Halil Fahri B.
Mahmut B.

TRABZON
Hasan B.
Rahmi B.

URFA
Ali B.
Saffet B.

VAN
Hakkı B.
Münir B.

[*Reddedenler*]

ERGANİ
İhsan B.

KARESİ
Hulûsi B.

[*Müstenkifler*]

ERZİNCAN
Sabit B.

ERZURUM
Raif B.

MERSİN
Besim B.

Sıra Numarası : 63

TÜRKİYE CUMHURİYETİ İLE İÇTİMAÎ ŞURALAR CUMHURİYETLERİ İTTİHADI HÜKÜMETİ ARASINDA İMZA OLUNAN BİTARAFLIK MUAHEDENAMESİYLE MERBUTU ÜÇ PROTOKOLUN TASDİKİ HAKKINDA BAŞVEKÂLETTEN GELEN (1/834) NUMARALI KANUN LÂYIHASI VE HARİCİYE ENCÜMENİ MAZBATASI

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalemi Mahsus Müdiriyeti
Adet
6/273

Büyük Millet Meclisi Riyasetine

Türkiye Cumhuriyeti ile içtimaî Şuralar Cumhuriyetleri ittihadı hükümeti arasında imza olunan bitaraflık muahedenamesiyle merbutu üç protokolun tasdiki hakkında Hariciye Vekâletince tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 24 Kânunsani 1926 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan kanun lâyıhasiyle merbutu muahedename ve protokolların musaddak suretleri takdim olunmuştur. Muktezasının müstacelen ifasına ve neticenin işarına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Türk - Rus Muahedenamesi Muahedename

Türkiye Cumhuriyeti ile Şuralar Cumhuriyetleri ittihadı hükümeti, tarafeyni yekdiğerine rapteden münasebatı tabiiyei müstemirrenin ve samimi dostluğun takviyesine medar olacak şeraiti vazıhanın tayin ve tespiti, tarafeyni akideynin menafiine muvafık olacağını bittakdir, bu gayenin istihsali için, Türkiye Hariciye Vekili Teyfik Rüştü Bey ile İçtimaî Şuralar Cumhuriyetleri Umuru Hariciye Ahalî Komiseri Mösyö Jorj çiçerinyi tayin eylemişler ve müşarünileyhima dahi zîrde muharrer mevad hakkında mutabık kalmışlardır.

Madde 1. — Tarafeyni akideyinden biri aleyhine aher bir veya bir kaç devlet tarafından bir hareketi askeriyede bulunulduğu halde diğer tarafı akit birincisine karşı bitaraflığı muhafaza etmeyi taahhüt eyler.

Haşiye : Askerî manevreler diğer tarafı izrar etmediğinden, harekâtı askeriye tabirinin dairei şumulüne ithal edilmemelidir.

Madde 2. — Tarafı akideynden her biri diğerine karşı her gûna tecavüzden ictinap eylemeği teahhüt eder. Tarafeyni akideynden her iki aher bir veya bir kaç devlet tarafından diğer tarafı akidin aleyhine tevçih edilen hiç bir ittifaka veya siyasî mahiyette hiç bir itilâfa ve keza ahar bir veya bir kaç devlet tarafından diğer tarafı akidin emniyeti askeriye veya bahriyesi aleyhine tevcih edilen hiç bir ittifaka veya itilâfa iştirak etmemeyi teahhüt eyler bundan başka, tarafeyni akideynden her biri, aher bir veya bir kaç devlet tarafından diğer tarafı akit aheyhine tevcih edilen hiç bir hareketi husumetkâraneye iştirak eylememeyi teahhüt eder.

Madde 3. — İşbu muahede tasdikini müteakip hemen iktisabı meriyet edecek ve müdeti üç sene olacaktır.

Bilâhare tarafeyni akideynden biri, müddeti mezkûrenin hitamından altı ay evvel muahedeyi feshetmek arzu eylediğini tebliğ etmezse muahede kendiliğinden bir sene müddetle temdid edilmiş addolunacaktır.

17 Kânunuevvel 1925 tarihinde Paris'te tanzim edilmiştir.

İmza	İmza
Jors Çiterin	Doktor Teyfik Rüştü
Mührü Resmî	Mührü zatî

Protokol

— 1 —

Her halde şurası mukarrerdir ki tarafeyni akideynden her biri, şeraiti işbu muahedede tayin edilen taahhüdat hududu haricinde ahar devletler ile her türlü münasebatında tam bir serbesttii hareket muhafaza eder.

17 Kânunuevvel 1925 tarihinde Paris'te tanzim edilmiştir.

İmza	İmza
Jors Çiçerin	Doktor Teyfik Rüştü
Mührü Resmî	Mührü zatî

Protokol

— 2 —

Diğer tarafı akidîn aleyhine tevcih edilecek olan, devletler beynindeki bilcümle malî ve iktisadî itilâfları da, bugünkü tarihli muahedenîn ikinci maddesin-

deki mezkûr «siyasî mahiyet» tabirinin dairei şümumülüne dahil addetmek hususunda tarafeyni akideyn itilâf eylemişlerdir.

İmza	İmza
Mührü Resmî	Mührü zatî
Jors Çiçerin	Doktor Teyfik Rüştü

Protokol

— 3 —

Tarafeyni akideyn meyanelerinde tahaddüs edebilecek olan ve turuku adiyei siyasiye ile tesviye edilemeyen ihtilâfatın suveri hallini tayin ve tespit için müzakerata girişmeği dahi taahhüt ederler.

17 Kânunuevvel 1925 tarihinde Paris'te tanzim edilmiştir.

İmza	İmza
Mührü Resmî	Mührü zatî
Jors Çiçerin	Doktor Teyfik Rüştü

Türkiye Cuhuriyeti
Büyük Millet Meclisi
Hariciye Encümeni

Karar : 7

Hariciye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

30 Kânunusani 1926 tarih ve 6/273 numaralı Başvekâlet tezkeresiyle Hariciye Encümeninin tetkik ve tasvibine arz edilen Türkiye Cumhuriyeti ile İctimaî Şuralar Cumhuriyetleri ittihadı Hükümeti bitaraflık muahedenamesi ve buna melfuf üç protokol Hariciye Encümeninin 7 . 2 . 1926 tarihli içtimaında tetkik ve tespit edilmiş ve berayı tasdik Meclisi Âliye arz ve takdim kılınmıştır.

Hariciye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Menteşe Mebusu	İstanbul
Şükrü Kaya	
Kâtip	Aza
Mardin	
Yakup Kadri	

Aza	Aza
	Bolu
	Cevat Abbas

Aza
Saffet

Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyetleri İttihadı Hükümeti Arasında İmza Olunan Bîtaraflık Muahedenamesiyle Merbutu Olan Üç Protokolün Tasdiki Hakkında Kanun

Madde 1. — Türkiye Cumhuriyeti ile İçtimaî Şûralar Cumhuriyetleri İttihadı Hükümeti arasında 17 Kânunuevvel 1925 tarihinde Paris'te imza olunan bîtaraflık muahedenamesiyle cüzü mütemmimi üç protokol kabul ve tasdik olunmuştur.

Madde 2. — Bu Kanun neşri tarihinden mutebердir.

Madde 3. — Bu Kanunun ahkâmını icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

24 Kânunusani 1926

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai Milliye Vekili	Bahriye Vekili
Recep	İhsan
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
Mehmet Cemil	Doktor Tevfik Rüştü
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Hasan Hüsnü	Necati Bey
	Hini imzada bulunmadı
Nafıa Vekili	Ziraat Vekili
Behiç	Mehmet Sabri
Ticaret Vekili	Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili
Ali Cenani	Doktor Refik

Sıra numarası : 56

İSTİKLÂL MEHAKİMİ KANUNUNUN 12 NCİ MADDESİNİN TADİLİ HAKKINDA İDARE HEYETİNİN 2/491 NUMARALI TEKLİFİ KANUNİSİ VE MUVAZENEİ MALİYE VE ADLİYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI

T. B. M. M.
Adet : 618
İdare Heyeti 26 . 11 . 1341

Riyaseti Celileye

Şark İstiklâl Mahkemesi Müddeiumumî Vekâletinden mevrut heyetimize muhavvel melfuf tahriratta Şark İstiklâl Mahkemesinin ondört vilâyet ve iki kazadan ibaret bir sahaî kazaya malik bulunması dolayısıyle İstiklâl Mehakimi Kanununun on ikinci maddesi mucibince teşkil kılınan mahkeme ve müddeiumumilik memuri kadrosuyla geceli gündüzlü sarfedilen mesaiye rağmen yine bir çok eşhasın tevkifhanede beklettirilmesine ve muhakemeleri hitam bulanların zabıtnamelerini vaktii zamaniyle tanzim edilememesine binaen memurin adedinin tezyidi icap ettiği ve bundan dolayı da 3 Temmuz 1338 tarih ve 249 numaralı İstiklâl Mehakimi Kanununun on ikinci maddesinin tadili talep edilmekte olduğundan İstiklâl Mahkemesinin merbut takriri mucibince tadilinin Heyeti Umumiyeye arzını arz ve teklif eyleriz efendim.

İdare Heyetinden
Rasim

İdare Heyetinden
Esat

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Şark İstiklâl Mahkemesi
Müddei Umumiliği

Adet : 168

1 . 9 . 1341
Elâziz

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

1. Şark İstiklâl Mahkemesinin Diyarbekir'de işe başladığı 12 . 4 . 1341 tarihinden bugüne kadar 1323 maznuna ait işden 400 kadarı bitirilmiştir.

2. On dört vilâyet ve iki kazadan ibaret pek vâsi bir sahai kazaya malik bulunan Şark İstiklâl Mahkemesi bu mıntıkada isyanı müteakip teşkil edilip bilâhare ikisi ilga olunan yedi Divanı Harbi Örfînin aylarca mesai içinde başaramadıkları işlerden kanunun kendine tahsis eylediklerini aldığı ve rüyete başladığı gün; mahkeme ve müddei umumilik memurini kadrosunun vaktiyle hini tanziminde pek ziyade dar tutulduğunu görmüş ve büyük bir evrak tehacümü karşısında kalarak geceli gündüzlü sarfedilen mesaiye rağmen bugün yine bir çok eşhasın tevkifhanede beklетilmesine ve muhakemeleri bitenler zabıtnamelerinin tamamlanamamasına mümanaat kabil olamamış ve bir çok zamanlar hariçten ücretle adam almaya ve çalıştırmaya mecburiyet hâsıl olmuştur.

3. Şu beş aylık tecrübenin hâsıl ettiği netice, bugünkü dar kadro ile bu işlerin başarılmasına imkân olmadığı ve İstiklâl Mahkemelerinin süratle çalışmaları için memurîn adedinin tezyidi lâzım geldiği merkezindedir. Ancak memurînin tezyidi için eldeki İstiklâl Mahkemeleri Kanununun (12) nci maddesinin tadili iktiza etmektedir.

4. Bu tecrübeye nazaran İstiklâl Mahkemesi Müddeiumumisî refakatine tahkikatı iptidaiye ve muamelâtı saireyi Müddeiumumî namına ifa ve muavenet eylemek üzere müşavir namı altında bir memurla evrakın kayıt ve tebyizi ve dosya ve şifre muamelâtının tanzim ve tedvirinin temini emrinde iki kâtibin ve mahkeme kalemi içinde günü gününe hem muhakematı takip ve evrakı tertip ve hem de zabıtnameleri vaktiyle tanzim eylemek üzere bir başkâtiple dört kâtibin kabul ve tayini ve bunların terfihleriyle birlikte bu hizmetlerinin hidematı fevkalâdei vataniyeden addiyle memuriyeti asliyelerinde maaşlarının ve kıdem misillu sair hukuklarının mahfuziyetlerinin temini tahtı vücubdadır. Nitekim ikinci maddede arz edildiği veçhile biriken zabıtnamelerin yetiştirilmesi için hariçten ücretle adam almak mecbureti hâsıl olduğu gibi müddeiumumiliğin işlerinin pek ziyade çoğalması üzerine isyan tedibine gelen beşinci kolordunun müşaviri adlîsi de Müdafaai Milliye Vekâletinin muvafakatı badelistihsal müddeiumumilik refakatine bizarure alınmış ve eiyevm çalıştırılmakta bulunmuştur.

5. Meclis Bütçesinin hini tanziminde bu cihetlerin ehemmiyetle nazarı dikate alınarak lâzım gelen tahsisatın bütçeye konulması ve meclisin küşadında İstiklâl Mahkemeleri Kanununun on ikinci maddesinin bu ihtiyaca göre tadilinin teklif buyurulmasını,

bu cihetin temini kabil olmadığı takdirde hariçten bulunabilecek muvakkat memurlara verilmek üzere mestureye ilâvesini ve fakat müddeiumumilik refakatinde bir müşavir bulundurulmasının Meclisi Âlice kabulünün temin buyurulması arz ve istirham olunur.

6. Başvekil İsmet Paşa Haziretlerine ve Büyük Millet Meclisi Riyasetine arz edilmiştir.

Şark İstiklâl Mahkemesi Müddeiumumi Vekili

Bozok Mebusu
Avni

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Adliye Encümeni
Adet
39 — 21 . 12 . 1341

Adliye Encümeni Tezkeresi

Muvazenei Maliye Encümeni Riyasetine

İstiklâl Mehakimi Kanununun 12 nci maddesinin tadili hakkında idare heyetinin 26 . 11 . 1341 tarih ve 2/491 numaralı teklifi kanunisi ledettetkik mesele İstiklâl Mehakimi kadrosunun tevsi ve tahsisatının tezyidine müteallik olup bunun tetkiki ise encümeninize ait mevaddan bulunmakla her mucibi havale takdim kılınmıştır.

Adliye Encümeni Reis Vekili
Konya
Refik

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Muvazenei Maliye Encümeni
Adet
95 — 7 . 1 . 1926

Muvazenei Maliye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Şark İstiklâl Mahkemesi kadrosunun tevsii zımnında İstiklâl Mehakimi Kanununun on ikinci maddesinin tadiline dair İdare Heyetinin takriri Adliye Encümeninden encümenimize tevdi edilmekle tetkik ve müzakere olundu.

İstiklâl Mehakimi kadrosunun tevsii ile tahsisatının tezyidi salifüzzikir kanunun tadiline ait muamelenin ikmaline mütevakkıf, bu tadil keyfiyeti ise encümenimizin dairei tetkikinden hariç bulunduğu cihetele işbu takririn Riyaseti Celileye takdimi karargir oldu.

Reis	Mazbata Muharriri
Çankırı	Çatalca
Mustafa Abdülhalik	Şakir
Aza	Aza
İsparta	Hakkâri
Mükerrem	Esat
Aza	Aza
Diyarbekir	Zonguldak
Şeref	Ragıp
Aza	Aza
Sivas	Saruhan
Rasim	Reşat
Aza	Aza
Konya	Kütahya
Kâzım Hüsnü	Mehmet Nuri
Aza	Aza
Giresun	Gaziantep
Kâzım	Ahmet Remzi Bey

hini imzada bulunmadılar

Aza
Kırşehri
Yahya Galip Bey
hini imzada bulunmadılar

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Adliye Encümeni
Adet
57 — 1 . 2 . 1926

Adliye Encümeni Mazbatası

Şark İstiklâl Mahkemesi kadrosunun tevsii hakkında İdare Heyetinden varit olan Şark İstiklâl Mahkemesi Müddeimumiliğin 1 . 9 . 1341 tarihli tezkeresi tetkik ve icabı tezekkür edildi.

İstiklâl Mahkemelerinin son seneler zarfında icrayı kaza sahalarının genişlediği ve rüyet eyledikleri deavinin de tenevvu eylediği malum olmakla kendilerine tayin edilen kadronun kâfi gelmediği ve ifayı vazifede müşkülâta maruz kaldıklarından süratle icrayı kaza edebilmelerini temin için kadroya dört kâtip ve bir müddeiumumî ilâvesi hakkında tezkerede serdedilen esbabı mucibe encümenimizce de muvafık görülmüştür.

Binaenaleyh İstiklâl Mehakimi Kanununun ikinci maddesiyle on ikinci maddesinin tadilen tespit edilen mevad aşağıda yazıldığı veçhile heyeti umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur.

Adliye Encümeni Reisi	Aza
Saruhan	Antalya
Mustafa Fevzi	Ahmet Saki
Aza	Aza
Yozgat	Kastamonu
Ahmet Hamdi	Ali Nazmi

Aza
Karesi
Osman Niyazi

Adliye Encümeninin Teklifi

İstiklâl Mehakimi Kanununun tadili hakkında Kanun.

Madde 1. İstiklâl Mehakimi Kanununun ikinci maddesine fıkrai atiye ilâve edilmiştir:

«Ve icabında bir müddeiumumi muavini intihab olunur.»

Madde 2. İstiklâl Mehakimi Kanunun on ikinci maddesi aşağıda yazıldığı veçhile tadil edilmiştir.

«Her İstiklâl Mahkemesi ketebe ve müstehdemin maaşatı asliyesi şehrî üç yüz lirayı geçmeyecektir.»

Madde 3. Bu Kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4. Bu Kanunun icrasına Büyük Millet Meclisi memurdur.

Sıra Numarası : 33

EĞLENCE VE İSTİHLÂKATI HUSUSİYE VERGİSİ HAKKINDA BAŞVEKÂLETTEN GELEN 1/742 NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE KAVANİNİ MALİYE VE MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet
6
5297

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Eğlence ve istihlâkatı hususiye vergisi hakkında Maliye Vekâleti Celilesince tanzim olunan ve İcra Vekilleri Heyetinin 4 Teşrinisani 1341 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip edilen kanun lâyihası leffen takdim olunmuştur. Muktezasının, müstaceliyet karariyle, ifasına müsaade buyurulmasını rica eylerim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe

Masarifi umumiyei devletin bugün yalnız irat üzerinden alınmakta olan vergilerle ifasına ve binaenaleyh yalnız bu vergilerin temin ettiği hasılat ile iktifaya bir veçhile imkân görülememektedir. Bu itibarla her devletin vergi sistemleri içinde gittikçe mühim bir mevki ihraza başlayan istihlâk vergilerine bizim için de müracaat bir emri zarurî hükmünü iktisap etmiştir. Ancak istihlâk vergilerinden Hazinece esasla birmiktarda varidat alınabilmek için bu suretle tesis olunacak mükellefiyet mevzuunun pek vâsi olması ve bu mevzua bilhassa istihlâkatı umumî ve zarurî bulunan mevaddın da ithali muktezidir. Aksi takdirde bir kısım mevaddı müstehlike üzerine vaz olunacak mükellefiyetin halkın itiyadı üzerinde icra edeceği aksi tesirler sebebiyle derhal mükellef bulunan eşyayı müstehlike yerine diğer mevaddın ikamesi neticesi hâsıl olacağı ve bu surette temini arzu olunan varidatın lâşey mesabesinde kalacağı da ekser memleketlerde mesbuk olan tecarip ile sabit bulunmaktadır. Şu tafsilâttan memleketimizde de tesis olunacak istihlâk vergisinin sahdi tatbikinin her halde umumî bulunması iktiza edeceği müsteban olmakta ise de mükellefiyette âdemi tenasüp; her ne şekilde tesis olunurlar ise olsunlar bu vergilerin tabiat ve mahiyetlerinde mündemiç olmasına binaen adaleti teklifiyeyi ihlâl etmemek için bilûmum zenginler ve fakir halk tarafından istihlâki zarurî bulunan mevad ile ihtiyacatı zaruriyenin fevkindeki maksatlar uğrunda vaki olan sarfiyatın mevzuu istihlâki bulunan mevaddı başka başka nisbet ve usuller tahtında mükellefiyete tabi bulundurmak; vergi tesisinde takibi lâzım gelen usulü ilmî ve fanînin mukteziyatından görülmüş ve nitekim «İstihlâki Umumî Vergisi» namiyle tesis olunan ve ayrıca takdim kılınmış olan kanun lâyihasında bu verginin sahai şümulüne dahil olan mevad pek cüzî bir miktarda mükellef bulundurmuş ve mahza adaleti teklifiyeyi tesis edebilmek için ihtiyacatı zaruriye ile münasebettar olmayan ve istihlâki umumî bulunmayan mevad mezkûr kanunun mevzuu haricinde bırakılarak işbu kanun lâyihasiyle daha yüksek bir nisbete mükellef kılındığı gibi mevadı mebhusenin eşkali istihlâkiyesi «istihlâki umumî» mevadına şebih olmadığından tabiat ve mahiyetlerine göre ayrı bir usulü mükellefiyet tesis edilecek «Eğlence ve İstihlâkatı Hususiye Vergisi» unvanı verilmiştir.

Eğlence ve İstihlâkatı Hususiye Vergisi tarzı tanzim ve tesisi itibariyle memleketimizde cari olan vergilerin tesis ettiği manzumenin bir cüzü olacak ve onların da sahai teklifiyesine dahil bulunan matrahlarla olan münasebat ve irtibatı pek ince tetkikat neticesinde nazarı dikkate alındığı için başlıbaşına değil; işbu kül içinde mütelâfi ve mütekâfi bir mükellefiyet vücuda getirecektir. Nitekim işbu verginin matrahı mahallinde istihlâk olunan meşrubat meykulat ile bilumum temaşa ve eğlence mahallerindeki sarfiyat ve bir de otellere inhisar etmektedir. Şu kadar ki, tadad olunan işbu matrahların kaffesi her tarafta aynı kıymeti teklifiyeyi arz edemeyeceklerinden tesisi mükellefiyette muhafazai adalet ve hakkaniyet edilmiş olmak üzere istihlâk mahallerinden her biri bulundukları mahallin arz ettiği kudreti teklifiyeye göre takdirî bir usul tahtında basit bir tasnife tabi tutulmuş ve vergi nisbeti de bu mahallere göre yüzde elli ile yüzde on arasında temevvüç ettirilmiş olduğu gibi istihlâk ve eğlence mahalleri ashabına da

takdir olunacak sınıf için bir hakkı itiraz kabul olunmuştur. İşbu verginin usulü cibayetine gelince :

Lokanta, birahane ve emsali gibi zaten aldıkları mebaliğ için pusula tanzim eyleyen yerlerde işbu pusulalar üzerinde ve ihtiva ettikleri mebani ile mütenasip kıymetlerde olmak üzere sureti mahsusada tanzim edilecek pullar ilsak olunacağı gibi, esasen duhuliye ile girilen mahallerde de kezalik duhuliye biletleri üzerine pul ilsak olunacak ve otel kahvehane gibi mahallerde müşterilerden alınacak mebaliğ için de aynı suretle hesap pusulası tanzimi usul ittihaz kılınacaktır. Ancak zikrolunan müessesattan en dun sınıfa dahil olan - istihlâk mahallerinden istifa olunacak ücüratın cüziiyeti hasebiyle buralarda müşterilerden alınacak mebaliğ için öteden beri hesap pusulası tanzimi mutat olmadığından buralarda vergi ashabının sureti mahsusada tesis edecekleri defatirdeki kuyuda müsteniden ve hizalarına ilsak ve iptal olunacak pullara mukabil istiyfa edilecektir.

Eğlence ve istihlâkatı hususiye vergisi mevzuuna pek, tabiî olarak umumhaneler de ithal edilmiştir. Ancak verginin cibayeti emrinde tesis olunan usul karşısında umumhaneler başlı başına bir hususiyet arz etmekte ve servetin burada istihlâk edilen miktarını ne bir fatura ve ne de sair vesaiti teklifiye ile izhar ve tebyin kabil olamayacağına binaen bu gibi mahallerde vaki olacak sarfiyatın miktar ve derecei ehemmiyetinin tebyini hususunda karaini zahiriye usulüne müraçaat edilmiş ve vergiye doğrudan doğruya işgal ettikleri binaların iradı gayri safisi matrah ittihaz olunmuştur. Umumhanelere mahsus istihlâk vergisine matrah ittihaz olunan iratlar da bugün mükellefiyet noktai nazarından muhtelif eşkal arz ederler. Meselâ 1331 senesinden evvel 15 Eylül 1326 tarihli nizamname ile tahriri umumisi icra olunan vilâyetlerimizde bilumum musakkafatın iradı gayrı safileri olvakit ki, rayiç üzerinden takdir edilmiş ve sonradan inşa olunan mebaliğ iratları da daima bu rayiçleri tecavüz etmemek suretiyle vaz olunmuş bulunmasına binaen, bu vilâyetlerde musakkafatın varidatı gayrı safiyei mukayyedeleri şimdiki iratlara tekabül edemediği için lâyihanın on üçüncü maddesinde salifüzzikir varidatların beş misline iblâğı zikrolunduğu gibi 1339 tarihinden itibaren musakkafatı aynı nizamname mucibince tahrir olunan vilâyetlerimizin bir kısmında da varidatlar kezalik 1331 senesinden akdemki rayiçlere göre takdir edilmiş olduğu için bu vilâyetlerde umumhaneler iradını aynı hadde iblâğ lâzım gelmekte ve hali hazır rayiçlerine göre takdir olunan yerlerde ise iratların yalnız bir buçuk misline iblâğı muvafık görülmektedir. İrat üzerinden musakkafatı mükellef kılan Musakkafat Kanunu tatbik edilmeyen vilâyetlerimizde ise işbu iratların Tahriri Umumî Nizamnamesi mucibince takdiri tariki ihtiyar olunacaktır.

Lâyihanın fıkaratı sairesi mükellefiyetle tesis olunan usullere riayet etmeyen istihlâk mahalleri ashabı hakkında bazı mücazatı istilzam etmekte ve böylebir kuvvei teyidiye mevcut olmadıkça tesis olunan verginin cibayeti imkânı kalmayacağından ahkâmı mezkûrenin de aynen muhafazası zarurî görülmektedir.

T. B. M. M.
Kavanini Maliye Encümeni 26 . 11 . 1341
Adet : 5

Kavanini Maliye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Eğlence ve istihlâkatı hususiyeden vergi istihsali lüzumuna dair Maliye Vekâletince tanzim ve Heyeti vekilece tasvip edilerek başvekâletin 9 teşrinievvel 1341 tarih ve 6/5297 numaralı tezkeresi ile riyaseti celileye takdim ve müstacelen müzakeresi teklif ve heyeti umumiyeden encümenimize havale buyurulan lâyihaî kanuniye encümenimizce tetkik ve müzakere olundu. Lâyihaî mezkûre haddi zatında makul ve menafii hazineyi müemmen bulunduğu cihetle encümenimizce ekser mevaddı aynen ve bazı maddelerinde cüzî tadilât icrasıyle kabul ve yalnız ondördüncü madde ahkâmı cezaiyei kâfiyeyi muhtevi bulunduğundan başkaca cezayi müstevcip olan on beşinci maddeye lüzum görülmeyerek tay edilmiş ve Muvazenei Maliye Encümenine tevdi buyurulmak üzere Riyaseti Celileye takdimine karar verilmiştir.

Reis	Mazbata Muharriri
Beyazıt	Bozok
Şefik	Süleyman Sırrı
Kâtip	Aza
Ankara	
İhsan	
Aza	Aza
Ordu	Konya
Hamdi	Mustafa

T. B. M. M.
Muvazenei Maliye Encümeni
Mazbata numarası : 112

Muvazenei Maliye Encümeni Mazbatası

Riyaseti Celileye

Eğlence ve İstihlâkatı Hususiye Vergisi hakkında Başvekâletten varit olup 9 Teşrinisani 1341 tarihli heyeti umumiye içtimaında Kavanin ve Muvazenei Ma-

liye Encümenlerine havale buyrulan esbabı mucibeyi havi kanun lâyihası Kavanini Maliye Encümeni mazbatasıyle birlikte tevdi kılınmış ve bu meyanda İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasında Eğlence ve İstihlâkatı Hususiye Vergisi hakkında mütalâatı havi bir rapor vürut etmiş olmakla cümlesi birleştirilerek Maliye Vekili Bey hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Hükümetin esbabı mucibesinde herkes tarafından istihlâki zarurî olan mevad hakkında Umumî İstihlâk Vergisi vazı teklif edildiği gibi, bunu mütemmim olmak üzere ihtiyacatı zaruriyenin fevkindeki makasıda ait sarfiyatın mevzuu istihlâkini teşkil eden mevad hakkında da daha yüksek nispeti haiz bir eğlence ve İstihlâkatı Hususiye Vergisi ihdasına lüzum görüldü ve matrahı mahalinde istihlâk olunan meşrubat ve mekûlât ile bilumum temaşa ve eğlence mahallerindeki sarfiyat ve bir de oteller ve umumhanelerden ibaret bulunan işbu verginin enva ve sunufu ayrılarak yüzde ondan yüzde elliye kadar ve bazılarında icare miktarına tebaan mükellef tutulması tasavvur edildiği ve verginin temini tahakkuk ve cibayeti için lâyihaya bazı ahkâmı cezaiye ilâve olunduğu izah edilmektedir.

Kavanini Maliye Encümeni teklif olunan lâyihayı haddi zatında makul ve menafii hazineyi müemmen görerek ekser mevaddını aynen ve bazılarını tadilen kabul etmiş ve on beşinci maddeyi zait addederek tayyını iltizam eylemiştir.

İstanbul Ticaret ve Sanayi Odasından mürsil raporda ise eğlence ve safahet zaruriyattan olmadığı cihetle bu mevzua dahil mevaddın vergiye tabi tutulması tabiî olduğu, ancak eğlence yerlerinden olmakla beraber tenşiti ruha ve tehzibi ahlâka hadim bulunan ciddî konser, tiyatro ve sinamaların tenzilâta ve tasnife tabi tutulması ve lokantalar ile oteller eğlence ve safahet mahallerinden olmayıp ihtiyacattan madut bulundukları cihetle bunlar hakkında ayrıca ahkâmı istisnaiye kabulü ve dondurmacı, çaycı, muhallebici, börekçi ve kahveciler pusula ile satış yapmadıkları cihetle bunlardan dükkân içaresine nazaran vergi istiyfası muvafık olacağı mütalaası dermeyan kılınmaktadır.

Eğlence ve hususî İstihlâk Vergisi esas itibariyle Umumî İstihlâk Vergisinden ayrılmış bir kısım olmak itibariyle Umumî İstihlâk Vergisi hakkındaki mazbatamızda arz olunan mütalaa sureti umumiyede eğlence ve İstihlâk Vergisine de teşmil edilebilir. İhtiyacatı zaruriye mevaddını da ihtiva eden bilumum satış ve muamelâttan Umumî İstihlâk Vergisi istiyfası mevzuu bahis olduğu bir sırada mahiyetleri itibariyle ihtiyacatı zaruriyeden olmayıp zevke ve ait bulunan veya eğlence ve sefahet emvaından madut olan mevad ve sarfiyatı da nisbeten daha ağırca teklife tabi tutmak makul ve muvafık olacağında şüphe yoktur. Gerçi otel ve lokanta gibi kısmen ihtiyacatı umumiyeden olan bazı müessesat da bu verginin dairei teklifine ithal edilmiş ise de vaz olunan kuyut ve sınıfları ile vergi nispetlerinde yapılan tadilât üzerine bu kabil müesseseler için verginin ağırlığı mühim bir surette azaltılmıştır.

Bazı yerlerde eğlence ve hususî istihlâk vergisinin dükkân idaresine göre maktuan alınması noktai nazarı kısmen doğrudur. Nitekim lâyihai kanuniyenin onbeşinci maddesinde bu esas kabul olunmuş, kazanç vergisinde de aynı karineden istifade cihetine gidilmiştir. Ancak umumî istihlâk vergisinin dairei şümulünde bulunan küçük esnaf ve satıcılarda olduğu gibi eğlence ve hususî istihlâk vergisine tabi olan küçük esnaf ve satıcıları mümkün mertebe hakiki satış ve muamele nisbetinde verginin tediyesiyle mükellef tutmak kendi lehlerinedir. Kazanç vergisi ile istihlâk vergilerinin mahiyetlerindeki fark ayrı ayrı matrahlar kabulünü icap ettirmiştir.

Mütalâatı anife eğlence ve husuhî istihlâk vergisine ait olan lâyihai aknuniyeyi hututu umumiyesi ile şayanı kabul ve terviç addeden encümenimizin nikatı nazarını izah etmektedir.

Bu vergiden elde edilebilecek varidata gelince: Maalesef bu hususta her hangi bir tahmin dermeyanına müsait olabilecek malûmat ve istatistikler mevcut değildir. Ancak pek umumî bir tahmin olmak üzere nüfusu mevcudemizin onda birinin bu verginin mevzuu dahilinde senede beş liralık sarfiyat yapacağı farz olunur ve vasatî olarak bu sarfiyat % 15 nispetinde vergiye tabi bulunursa hasılı malîmin bir milyon lirayı mütecaviz olması lâzım gelir ki hükümetce 1926 senesi varidatında da aynı miktar gösterilmiştir.

Lâyihai kanuniye mevaddında yapılan tadilât berveçhi zîrdir:

Birinci madde metnindeki (mahallinde) tabiri (müessesenin içinde) manasında olduğu halde bu maksadı vazıhan ifade etmediğinden (içinde) suretine kalbolunmuş ve verginin matrahı ancak müesse-

se namına alınan mebaliğden ibaret olmak lâzım geldiği halde bu cihet zikredilmediğinden tasrihi iltizam edilmiştir.

İkinci madde; lokantaların ihtiyacattan olması itibariyle bu hususta bazı istisnalar nazarı dikkate alınmak muvafık görülmüş ve madde o suretle tanzim ve lâyihaya ilâve olunmuştur.

Üçüncü madde; lâyihanın ikinci maddesi olup bazı tashihat icrası ve vapurlarla trenlerin verginin cari olacağı mahaller meyanına ithali suretiyle kabul olunmuştur.

Dördüncü madde; lâyihanın üçüncü maddesi olup fevkalâde bir sınıf ilâvesiyle tasnif değiştirilmiş ve temini vuzuh için bazı tashihat yapılmıştır.

Beşinci madde; lâyihanın dördüncü maddesi olup bazı ibare tashihatı ile kabul edilmiştir.

Altıncı madde; lâyihanın beşinci maddesi olup cüzî tadilât icra olunmuştur.

Yedinci madde; lâyihanın altıncı maddesi olup bu madde hükmü vergiye tabi olup da tasnif cetveline ithal edilmemiş olanlara münhasır iken encümenimizce cetveller talik edildikten sonra müessese açanlara veya sınıfında tebeddül vuku bulanlara da teşmil edilmek münasip görülmüş ve ceza miktarı iki kata tenzil edilmiştir.

Sekizinci madde; lâyihanın yedinci maddesi olup Kavanini Maliye Encümeninin tadili vechile kabul olunmuştur.

Dokuzuncu madde; lâyihanın sekizinci maddesi olup vergi nispetlerinin tadili ve kuruşdan dun küsuratın kuruşa iblâğ edileceğine dair olan fıkranın on paradan dun küsuratın on paraya iblâğ olunacağı şekline tebdili ve eğlence ve hususî istihlâk vergisi mevzuuna ithal kılınan ekser müessesattan belediyeler ve Darülaceze namına da ayrıca bazı rüsum ve hisseler istiyfa edilmekte olduğu anlaşıldığından muamelede vahdeti teminen bu hisse rüsumun da Maliye Dairelerince cibayet olunarak her ay nihayetinde belediye ve darülacezeye verileceği hakkında bir hükra ilâvesi suretiyle kabul olunmuştur.

Onuncu madde; umumî istihlâk vergisine kıyasen lâyihaya ithali muvafık görülen yeni bir madde olup bazı ahkâmı lâyihanın onuncu maddesinin son fıkrasından, bazı ahkâmı da lâyihanın on ikinci maddesinden alınmıştır.

On birinci madde; lâyihanın dokuzuncu maddesi olup Kavanini Maliye Encümeninin tadiline ve umumî istihlâk vergisindeki mütenazır maddeye tevfik edilmiş ve kullanılacak pulların evsafı hakkında bazı tashihat yapılmıştır.

On ikinci madde; lâyihanın onuncu maddesi olup bu maddeden son fıkra tefrik ve maadası bazı tashihat ile kabul olunmuştur.

On üçüncü madde; lâyihanın on birinci maddesi olup ibare tashihatı ile kabul olunmuştur.

On dördüncü madde; lâyihanın on ikinci maddesi olup Umumî İstihlâk Kanunundaki mütenazır maddeye kıyasen tadilât yapılmıştır.

On beşinci madde; lâyihanın on üçüncü maddesi olup icarei hakikiyyei seneviyyenin bir misli yerine yüzde yetmiş beşinin kabulü suretiyle tadil edilmiştir.

On altıncı madde; lâyihanın on dördüncü maddesi olup cüzî tadilât ile kabul edilmiştir.

On yedinci madde; lâyihanın on beşinci maddesi olup Kavanini Maliye Encümenince tayyı iltizam olunmuş ise de, on beşinci madde hükmü haricinde kalan bazı kanuna muhalif harekâtın teczıyesi için bu maddenin muhafazası muvafık görülmüş ve Umumî İstihlâk Kanunundaki mütenazır maddeye kıyasen tadil edilmiştir.

On sekizinci madde; lâyihanın onaltıncı maddesi olup aynen kabul edilmiştir.

Ondokuzuncu madde; lâyihanın 17 ve 18 maddelerinin tevhiden tanzim ve cüzî tashihat icra edilmiştir.

Maruzatı anife dairesinde tadilât yapılarak tanzim kılınan Lâyihai Kanuniye heyeti celileye takdim olunur.

20 Kânunusani 1926

Reis	Mazbata Muharriri
Çankırı Mustafa Abdülhalik	Çatalca Şakir
Kâtip Konya Fuat	Aza İsparta Mükerrem
Aza İstanbul	Aza Diyarbekir
Tevfik Kâmil Bey Hini imzada bulunmadı	Şeref

Aza	Aza
Zonguldak	Sivas
Ragıp	Rasim
Aza	Aza
Saruhan	Trabzon
Reşat Bey	Şefik Bey
Hini imzada bulunmadı	Hini imzada bulunmadı
Aza	Aza
Gaziantep	Konya
Ahmet Remzi	Kâzım Hüsnü
Aza	Aza
Kütahya	Giresun
Mehmet Nuri	Kâzım

Aza
Niğde
Galip

Hükümetin Teklifi
Eğlence ve İstihlâkâtı Hususiye Vergisi Hakkında Kanun Lâyihası

Madde 1. — Birahane, meyhane, kahvehane, lokanta, bar, büfe, pastacı, dondurmacı ,çaycı, muhallebici, tatlıcı, börekci gibi mahallinde istihlâk edilecek mekûlât ve meşrubat satan müesseseler ile otellerde müşterilerden her ne nam ile olursa olsun alınan bilcümle mebaliğ üzerinden ve dühuliye ile girilmesi mutat olan tiyatro, sinema, konser, bahçe, deniz hamamı gibi yerlerde alınan dühuliyelerden işbu kanuna tevfikan bir vergi ahz ve istiyfa olunur.

Madde 2. — Bu vergi yalnız İstanbul ve Şehremaneti hudud ile vilâyet ve kaza merkezlerinde ve iskele ve şimendifer mevkifleri olan mahallerde carîdir.

Madde 3. — 1. İstanbul ve vilâyet merkezlerindeki oteller : Birinci, ikinci ve üçüncü olmak üzere üç sınıf

2. Sair yerlerdeki oteller : İkinci ve üçüncü olmak üzere iki sınıf

3. İstanbul ve vilâyet merkezlerindeki lokantalar içinde müskirat dahi satıldığı halde : Birinci ve ikinci olmak üzere iki sınıf.

4. İstanbul ve vilâyet merkezlerinde içinde müskirat satılmayan lokantalarla sair yerlerdeki bilumum lokantalar: İkinci ve üçüncü olmak üzere iki sınıf

5. Birahaneler, meyhaneler ve umumiyetle derunlarında istihlâk edilecek meşrubatı küuliye satan müesseseler İstanbul ve vilâyet merkezinde birinci ve ikinci olmak üzere iki vesair yerlerde yalnız ikinci olmak üzere bir sınıf.

6. Kahvehane, çaycı, pastacı, börekci, tatlıcı vesaire gibi mahallinde istihlâk edilecek mekûlât satanlar İstanbul ve Vilâyet merkezlerinde ikinci ve üçüncü olmak üzere iki sınıf ve sair yerlerde yalnız üçüncü sınıf ad ve itibar edilerek ona göre tasnif edilirler. Bu müessesat için de daimi olarak çalgı bulunanlar bulunduğu mahalle ve müesseesnin nevine göre en yüksek sınıftan addolunurlar. Muvakkaten çalgı bulunduranlar da vergi çalgı müddetinde fıkrai salife mucibince en yüksek sınıf üzerinden ve müddeti mütebakiye için adiyen ithal edildiği sınıfa göre ahz ve istiyfa edilir.

Madde 4. — İçinde makûlat ve meşrubat sarf olunmayıp yalnız dühuliye ile girilen mahaler birinci sınıf ad ve itibar edilerek vergi dühuliye miktarına göre alınır bu gibi mahallerde bilet istimali mecburîdir. İçinde meşrubat sarf olunmayan konserler ve dans, koşu, boks vesair spor mahalleri dahi aynı hükme tabidir. Yalnız amatörlere mahsus olan spor ve konserlerde dühuliye üzerinden vergi nısıf olarak alınır.

Madde 5. — Üçüncü madede zikredilen tasnif muamelesi Maliye İdarelerince tertip edilecek cetvel ve verilecek izahat üzerine mal memurlarının huzuriyle Belediye Meclisleri veya encümeni emanet tarafından icra edilir. Ancak hini tasnifte vergi ile alâkadar her sınıf mükellefinden davet edilecek bir mümessilin dahi mütalâası alınır. İşbu tasnif üç sene için muteher olup hadisatı cedide zuhurunda her sene tadil olunabilir.

Mecalisi Belediye tasnif muamelesinin kânunusani nihayetine kadar ikmal etmeye mecburdur. Tasnif cetvelleri vergi idarelerine talik ve keyfiyet vesaiti münasibe ile ilân edilir.

Madde 6. — Vergiye tabi olup da tasnif cetveline ithal edilmemiş olanlar bir hafta zarfında vergi idarelerine müracaatla beşinci madde mucibince sınıflarını tayin ettirmek mecburiyetindedirler. Sınıf tayin ettirmeksizin icrayı sanat edenler 14 ncü madde hükmüne tebaan beş kat vergiye tabi tutulurlar.

Madde 7. — Belediye meclislerinin kararına cetvellerin tâliki tarihinden itibaren onbeş gün zarfında vergi idarelerine verilecek bir istida ile itiraz edilebilir. Mal idareleri dahi aynı hakkı itirazı haizdir. Ancak bu takdirde keyfiyet mükellefe de bildirilir. İtirazatın tetkiki Meclisi İdareye muhavveldir. Meclisi

İdare onbeş gün zarfında tahkikat icra ettirerek kararını ita eder ve bu karar vergi idarelerince mükellefe tebliğ olunur. Meclisi İdarenin kararı katîdir.

Madde 8. — İşbu verginin nispeti birinci sınıfa dahil müessesat için ahzolunan mebaliğin % 50'si ikinci için % 25'i, üçüncü sınıf için de % 10'dur. Kuruştan dûn küsurat kuruşa iblağ olunur.

Madde 9. — Eğlence ve sefahat vergisi pul ilsakı suretiyle tediye olunur. Bu vergiye tahsis edilecek pullar vergi idareleri ve tahakkuk şubeleri marifetiyle satıldığı gibi Damga Kanununa tevfikan pul bayileri vasıtasıyle de sattırılabilir.

Madde 10. — Birinci ve ikinci sınıfa dahil müessesattan müşterilerden ahzolunacak mebaliğ için müşterilere bâlâsında müessesenin isim ve damgasını muhtevi sarfiyat veya ücurat pusulası verilmek mecburidir. Bu pusulalar koçanlı ve müteselsil numara takip eden bir defter halinde tutulacak ve müşteriden alınacak mebaliğ buraya mürekkep veya sabit kurşun kalemiyle Türkçe olarak tespit edildikten sonra vergi pulu koçan ve müşteriye verilecek kısım arasında müşterek olmak üzere ilsak ve iptal edilecektir. Pulun bedeli müşteriye racidir. Bu sınıflara dahil müessesat satışlarını günü gününe ve Türkçe olarak defteri ticariyelerine kaydetmeye ve sarfiyat pusulalarının bu defatir ile mütabakatını memurların her müracaatında ispat eylemeye mecburdurlar.

Madde 11. — Tiyatro, sinema vesair dühuliye biletleri ile girilen yerlerde biletler müteselsil numara takip eden defter halinde olmak ve müessesenin ismini ve pul bedeli de dahil olduğu halde fiyatını muhtevi bulunmak lâzımdır. Pul onuncu maddede tayin edilen şekilde ilsak ve iptal edilir. Bu müesseseler dahilinde vaki olacak bilcümle istihlâkat 10 ncu maddeye tevfikan vergiye tabidir.

Madde 12. — Üçüncü sınıfa dahil olan mükellefin ayrıca koçanlı sarfiyat veya ücurat pusulası istimal etmek mecburiyetinde olmayıp satışlarının günü gününe her sayfası mal dairelerince memhur olan bir deftere kayıt ve muktezi pulu ilsak ve iptal etmek suretiyle vergiyi tediye eylerler.

Madde 13. — İşbu vergi umumhanelerden işgal ettikleri binanın icarei hakikiyei seneviyesinin bir misli olarak her sene tahsil olunur. Umumhane sahipleri icare miktarını musaddak kontarotolarla ispat etmek mecburiyetindedirler. Ancak bu icare miktarı tahriri müsakkafat icra edilmiş olan yerlerde iradı gayrı safinin beş mislinden ve elyevm tahriri icra edilmekte olup halihazır icareleri üzerine iradı gayrı safi takdir edilen yerlerde birbuçuk mislinden dûn olamaz. Olduğu takdirde bu hadlere iblağ olunur.

Tahriri musakkafat icra edilmemiş olan yerlerde iradı gayri safinin takdiri için 15 Eylül 1326 tarihli Nizamname ahkâmına tevfiki hareket edilir ve kontorato ile ispat edilen icare bulunacak miktarın beş mislinden dûn olamaz ve ademî tediyesi halinde Tahsili Emval Kanununa tevfiki muamele olunur.

Madde 14. — Onuncu madde mucibince sarfiyat ve ücurat pusulası veya pul ilsakına mahsus defter tutmayanlar ve dühuliye biletlerine 11 nci madde mucibince pul ilsak etmeyenler emsali müessesata kıyasen vergiye tabi tutulup vergi kendilerinden beş kat olarak istiyfa edilir. Bu gibiler kendilerine ihbarname tebliğinden itibaren onbeş gün zarfında mahallî belediye idarelerine müracaatla pul ilsakına mahsus vesaik tuttuklarını ispat ve mukayesenin tarzına itiraz edebilirler. Pul vergisine mahsus vesaikin tutulmadığı sabit olduğu takdirde Meclisi Beledî ancak mukayesenin muvafık olup olmadığı hakkında itayı hükmedip bunu muvafık bulmayacak olursa medarı kıyas olmak üzere diğer bir misal iraasıyle iktifa eder. Meclisi Beledînin kararı katîdir. İtiraz tayin edilen beş kat verginin tahsilini tehir edemez. Ancak muamelâtı itiraziyenin neticesinde fazla alınmış olan mebâlığ iade veya noksan alınmış olan vergi istiyfa olunur.

Madde 15. — İşbu kanunun ahkâmı sairesine muhalif harekât vukuunda bundan ziyaı rüsum vaki olmadığı tebeyyün edecek olursa maktuan birinci defasında 100, ikinci defasında 200 lira cezayı nakdî alınır. Alınan mebaliğin bazısını kaydetmemek veya noksan kaydetmek ve pulunu noksan olarak yapıştırma ve kaydolunan miktarlar ticarethanenin defatir ve kuyudatı esasiyesine muhalif bulunmak gibi bir hal ile ziyaı rüsum tebeyyün ettiği takdirde maktu cezayı nakdîden başka tahakkuk eden noksanı rüsum üç kat olarak istiyfa edilir. Mükellef bu babtaki ihbarnameler üzerine tavan tediyatta bulunmayacak olursa sulh mahkemesine ve olmayan yerlerde mahkemei asliyeye müracaat olunur. Mahkeme hükmünü bir ay zarfında ita eder. Satış muamelâtını mükerreren tahlif veya ketmü ihfa ederek deftere kaydetmemeyi itiyat edenler için ayrıca bir seneye kadar ticaretten men cezası da hükmolunabilir.

Madde 16. — İşbu kanunun suveri tatbikiyesi bir talimatname ile tayin olunur.

Madde 17. — İşbu kanun 1342 senei maliyesi iptidasından itibaren muteberdir.

Madde 18. — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Maliye, Dahiliye Vekilleri memurdur.

4 Teşrinisani 1341

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai Milliye Vekili	Bahriye Vekili
Recep	İhsan
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekili
M. Cemil	Doktor Teyfik Rüştü
Maliye Vekili	Maarif Vekili
Hasan Hüsnü	M. Cemil
Nafia Vekili	Ziraat Vekili
Süleyman Sırrı	Mehmet Sabri
	Sıhhiye ve Muaveneti İçtimaiye Vekili
Ticaret Vekili	Süleyman Sırrı
Ali Cenani	

Kavanini Maliye Encümeninin Tadili İstihlâkatı Hususiye Vergisi Hakkında Kanun Lâyihası

Madde 1. — Birahane, meyhane, kahvehane, lokanta, bar, büfe, pastacı, dondurmacı, çaycı, muhallebici, tatlıcı, börekçi gibi içinde istihlâk edilecek mekûlât ve meşrubat satılan müesseseler ile otellerde müşterilerden her ne nam ile olursa olsun alınan bilcümle mebaliğ üzerinden ve dühuliye ile girilmesi mutat olan tiyatro, sinema, konser, bahçe, deniz hamamı gibi yerlerden alınan dühuliyelerden işbu kanuna tevfikan bir vergi ahz ve istiyfa olunur.

Madde 2. — Hükümetin maddesi aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — İstanbul'da kelimesinin yerine (Nüfusu yüz binden fazla vilâyet) ibaresi yazılarak diğer fıkralar aynen kabul edilmiştir.

Madde 4. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 5. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 6. — Vergiye tabi olup da tasnif cetveline ithal edilmemiş olanlar bir hafta zarfında vergi dairelerine şifahen veya tahriren müracaatla beşinci madde mucibince sınıflarını tayin ettirmek mecburiyetindedirler. Müracaatın vukuunu mübeyyin mal memurları eshabı müracaata bir vesika verirler. Sınıf tayin ettirmeksizin icrayı sanat edenler ondördüncü madde hükmüne tebaan üç kat vergiye tabi tutulurlar.

Madde 7. — İşbu maddede (muhavveldir) kelimesi yerine aittir ve (ita eder) ibaresi yerine de verir kelimeleri yazıldıktan sonra aynen kabul edilmiştir.

Madde 8. — İşbu verginin nispeti birinci sınıfa dahil müessesatta müşteriden alınan paranın yüzde ellisi, ikinci sınıfa dahil müessesatta yüzde yirmibeşi, üçüncü sınıf için dahi yüzde onudur. Kuruştan dûn küsurat kuruşa iblağ olunur. Yalnız oteller ve lokantaların ikinci sınıfından vergi yüzde onbeş, üçüncü sınıftan yüzde on olarak alınır.

Madde 9. — Eğlence ve sefahat vergisi pul ilsakı suretiyle alınır. Bu vergiye tahsis edilecek pullar vergi idareleri ve tahakkuk şubeleri marifetiyle satıldığı gibi kavanini mahsusa ile kendilerine bayilik hakkı verilenlere de sattırılır.

Madde 10. — Hükümetin maddesi aynen.

Madde 11. — Hükümetin maddesi aynen.

Madde 12. — Hükümetin maddesi aynen.

Madde 13. — Hükümetin maddesi aynen.

Madde 14. — Bu maddenin birinci satırındaki (üçüncü madde mucibince) yerine (işbu kanuna göre hareket etmeyenler) ve beşinci satırındaki (beş) kelimesi yerine (üç) kelimesi ve mezkûr satırın nihayetine (tekerrürü halinde bu ceza iki kat olarak alınır) ve onbeşinci satırın nihayetiyle onaltıncı satırın evvelindeki (beş kat verginin) yerine yalnız (verginin) kelimesi yazılaraş madde olveçhe kabul edilmiştir.

Madde 15. — Ondördüncü madde ahkâmı cezaiyei kâfiyeyi muhtevi olduğundan cezayı müstevcip olan onbeşinci madde tay edilmiştir.

Madde 16. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 17. — İşbu kanun 1342 senei maliyesi iptidasından muteberdir.

Madde 18. — İşbu kanunun icrayı ahkâmına Maliye, Dahiliye Vekilleri memurdur.

Muvazenei Maliye Encümeninin Tadili Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisi Hakkında Kanun Lâyihası

Birinci Madde — Birahane, meyhane, kahvehane, lokanta, bar, büfe, pastacı, dondurmacı, çaycı, muhallebici, tatlıcı, börekçi gibi içinde istihlâk edilecek mekûlât ve meşrubat satan müesseseler ile otellerde müşteriden müesseseye ait olarak alınan mebaliğ üzerinden ve dühuliye ile girilmesi mutat olan tiyatro, sinema, konser, dans, spor mahalleri, bahçe, deniz hamamı gibi yerlerde alınan dühuliyelerden işbu kanuna tevfikan Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisi alınır.

İkinci Madde — Resmî devair vesaire dahilindeki tabldotlar ile hususî lokantalarda yenilen ve umumî lokantalarda yenmeyip harice götürülen ve aile mutfakları tarafından tevzi olunan yemekler bedeli bu vergiye tabi değildir.

Üçüncü Madde — Eğlence ve hususî istihlâk vergisi vilâyet ve kaza merkezleriyle iskele ve şimendifer mevkii olan mahallerde ve vapurlarla trenlerde caridir.

Dördüncü Madde —

A) Oteller fevkalâde, birinci, ikinci, üçüncü olmak üzere dört sınıftır.

B) İçinde müskirat satılan lokantalar fevkalâde, birinci, ikinci olmak üzere üç sınıf,

C) İçinde müskirat satılmayan lokantalar ikinci ve üçüncü olmak üzere iki sınıf,

D) Birahaneler, meyhaneler ve umumiyetle derunlarında istihlâk edilecek meşrubatı küuliye satan müesseseler birinci, ikinci, üçüncü olmak üzere üç sınıf.

H) Kahvehane, çaycı, pastacı, börekçi, tatlıcı vesaire gibi içinde istihlâk edilecek mekûlât satan müesseseler ikinci ve üçüncü olmak üzere iki sınıf ad ve itibar edilirler.

İşbu beş fıkrada tâdat olunan müessesattan içinde daimî olarak çalgı bulunduranlar dahil bulunduğu neve göre en yüksek sınıftan ve muvakkaten çalgı bulunduranlar çalgı müddetince dahil bulunduğu neve göre ikinci gelen sınıftan addolunurlar.

Beşinci Madde — Dühuliye ile girilen mahaller umumiyetle birinci sınıftan madut olup bu gibi mahallerde bile istimali mecburîdir. Yalnız amatörlere mahsus olan spor ve konserler üçüncü sınıf addolunur.

Altıncı Madde — Dördüncü maddede zikredilen tasnif muamelesi maliye dairelerince tertip edilecek cetvel ve verilecek izahat üzerine mal memurlarının huzuriyle belediye meclisleri veya emanet encümenleri tarafından yapılır. Ancak hini tasnifte vergi ile alâkadar her sınıf mükellefinden davet edilecek bir mümessilin dahi mütalaası alınır. İşbu tasnif üç sene için muteber olup hadisatı cedide zuhurunda daha evvel de tadil edilebilir. Belediye meclisleri veya emanet encümenleri tasnif muamelesini nisan nihayetine kadar ikmal etmeye mecburdur. Tasnif cetvelleri Maliye tahakkuk dairelerine talik ve vesaiti münasibe ile neşir ve ilân olunur.

Yedinci Madde — Vergiye tabi olup da tasnif cetveline ithal edilmemiş olanlar veya cetvellerin talikinden sonra yeniden müessese açanlar veyahut sınıfında tebeddül vukubulanlar on gün zarfında Maliye dairelerine şifahen veya tahriren müracaatla altıncı madde mucibince sınıflarını tayin ettirmek mecburiyetinderirler. Müracaatın vukuunu mübeyyin mal memurları eshabı müracaata bir vesika da verirler. Sınıflarını tayin ettirmeksizin icrayı sanat edenler onyedinci madde mucibince iki kat vergiye tabi tutulurlar.

Sekizinci Madde — Belediye meclislerinin kararına cetvellerin taliki tarihinden itibaren on beş gün zarfında vergi idarelerine verilecek bir istida ile itiraz edilebilir. Mal idareleri dahi aynı hakkı itirazı haizdir. Ancak bu takdirde keyfiyet mükellefe de bildirilir. İtirazatın tetkiki Meclisi İdareye aittir. Meclisi idare on beş gün zarfında tahkikat icra ettirerek kararını verir ve bu karar vergi idarelerince mükellefe tebliğ olunur. Meclisi idarenin kararı katîdir.

Dokuzuncu Madde — İşbu verginin nispeti fevkalâde müessesat için müessseseye ait olarak müşteriden alınan mebaliğ üzerinden % 30 birinci sınıf müessesatta % 20, ikinci sınıf müessesatta % 15, üçüncü sınıf müessesatta % 10'dur. On paradan dûn küsurat on paraya iblağ olunur. Belediye ve Darülaceze resim ve hisseleri dahi Maliye dairelerince cibayet olunarak her ay nihayetinde belediye ve Darülacezeye verilir.

Onuncu Madde — Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisini tediye ile mükellef olan müessesat (umumhaneler hariç) bir umuî satış defteri tutmak ve bilcümle satışlarını bu deftere günü gününe ve Türkçe olarak kaydetmek mecburiyetindedirler. Bu defterin her sayfası kâtibi adilce veya Maliye dairelerince mühürlenir. Bir müessese elindeki defterin dolduğunu ispat etmedikçe ikinci bir defter mühürlettiremez. Mamafih muamelâtının vüsat ve tenevvuu itibariyle müteaddit defter tutmak isteyen müessesat için keyfiyet Maliye dairelerince tespit edilerek birden ziyade defter dahi tasdik olunabilir. Maliye dairelerince tasdik olunan defterlerden bir gûna harç ve resim vesaire alınmaz.

Satış defterleri her an Maliye memur ve müfettişlerinin tetkikatına tabi olup müessese sahipleri bu defterlerin kuyudatı ticariyeleri ve evrakı müsbiteleriyle mutabakatından mesuldürler.

Satış defterleri taallûk ettiği senenin hitamından itibaren beş sene müddetle muhafaza olunmak mecburîdir. Bir seneye ait olan vergi hakkında o senei maliyenin inkizasından itibaren beş sene zarfında takibatta bulunulabilir.

Onbirinci Madde — Eğlence ve Hususî İstihlâk Vergisi pul ilsakı suretiyle tediye olunur. Bu vergi için kullanılacak pullar biri müşteriye verilmek, diğeri müessesede kalarak deftere ilsak olunmak üzere iki parçaya kabili tefrik bir surette ihzar edilip mal sandıklarında, tahsil şubelerinde daima satışa âmâde bulundurulacağı gibi bilumum pul bayilerine ve kavanini mahsusa ile kendilerine bayilik hakkı verilenlere de sattırılır.

Onikinci Madde — Fevkalâde, birinci ve ikinci sınıfa dahil müessesatta alınacak mebaliğ için müşterilere bâlâsında müessesenin isim ve damgasını muhtevi hesap (sarfiyat veya ücurat) pusulası verilmek mecburidir. Bu pusulalar koçanlı ve müteselsil numara takip eden bir defter halinde tutulup müşteriden alınacak mebaliğ buraya mürekkep veya sabit kurşun kalemiyle Türkçe olarak tespit edildikten sonra vergi pulunun müşteriye ait parçası pusula üzerine ve müessese ye kalacak parçası koçan kısmına ilsak ve iptal olunur. Pulun bedeli müşteriye aittir.

Onüçüncü Madde — Tiyatro, sinema vesaire dühuliye biletleriyle girilen yerlerde biletler müteselsil numara takip eden defter halinde olmak ve müessesenin ismini ve pul bedeli de dahil olduğu halde fiyatını muhtevi bulunmak ve pulları onikinci maddede tayin edilen şekilde ilsak ve iptal olunmak lâzımdır.

Bu müesseseler dahilinde vaki olacak bilcümle istihlâkat da ayrıca bâlâdaki onikinci madde mucibince vergiye tabidir.

On dördüncü madde — Üçüncü sınıfa dahil olan müesseseler ayrıca koçanlı hesap (sarfiyat veya ücurat) pusulası istimal etmek mecburiyetinde olmayıp satışlarını günlük olarak deftere kayıt ve satış yekûnuna göre vergi pullarının müessesede kalan parçalarını deftere ilsak ve iptal ederler. Bu sınıf müesseseler her satışta pulun müşteriye ait parçasını kendilerine itaya mecburdurlar.

On beşinci madde — İşbu vergi umumhanelerden işgal ettikleri binanın icarei hakikiyei seneviyesinin yüzde yetmişi olarak her sene tahsil olunur. Umumhane sahipleri icare miktarını musaddak kontaratolarla isbat etmek mecburiyetindedirler. Ancak bu icare miktarı tahriri musakkafat icra edilmiş olan yerlerde irad gayrı safînin beş mislinde ve eleyvm tahririn icra edilmekte olup hali hazır icareleri üzerine iradı gayrı safî takdir edilen yerlerde bir buçuk mislinden dun olamaz. Olduğu takdirde bu hadlere iblağ olunur.

On altıncı madde — Defter tutmayan veya tuttuğu defter musaddak olmayanlar ve kanunun tarifi dairesinde hesap pusulası ve dühuliye biletleri istimal etmeyenler emsali müessesata kıyasen vergiye tabi tutulup vergi kendilerinden üç ve tekerrürü halinde beş kat olarak alınır. Bu gibiler kendilerine ihbarname tebliğinden itibaren bir hafta zarfında mahallî belediye meclisine müracaatle defterlerinin veya hesap pusulası ve dühuliye biletlerinin vücudunu isbat ve mukayesenin tarzına itiraz edebilirler. Defter tutulmadığı veya gayri musaddak olduğu ve hesap pusulası ve dühuliye biletleri istimal edilmediği sabit olduğu takdirde belediye meclisi ancak mukayesenin muvafık olup olmadığı hakkında itayı hükmedip bunu muvafık bulmayacak olursa medarı kıyas olmak üzere diğer bir emsal iraesiyle iktifa eder. Belediye Meclisinin kararı katîdir. İtiraz tayin edilen verginin tahsilini tehir edemeyip muamelâtı itiraziyenin neticesinde fazla alınmış olan kısım iade veya noksan alınmış olan kısım ikmal ettirilir.

On yedinci madde — On altıncı maddede münderiç ahval hariç olmak üzere işbu kanunun ahkâmı sairesine muhalif harekat vukuu takdirinde vergi ziyaı yoksa mütacasirlerinden birinci defasında maktuan yirmi, ikinci defasında elli lira cezayı nakdî ahz ve satış muamelâtının bazısını deftere kaydetmemek veya noksan kaydetmek gibi bir hal ile vergi ziyaı olduğu da tebeyyün ettiği takdirde maktu cezayı nakdîden başka tahakkuk eden vergi noksanı iki kat olarak istiyfa olunur. Mükellef bu babdaki ihbarnameler üzerinden tavan tediyatta bulunmayacak olursa Sulh Mahkemesine ve olmayan yerlerde mahkemei asliyeye müracaat ve bu surette cezaya yüzde beş zam ve ilânı edilir.

On sekizinci Madde — Kanunun suveri tatbikiyesi bir talimatname ile tayin olunur.

On dokuzuncu madde — 1926 senei maliyesi ibtidasından muteber olan işbu kanunun ahkâmını icraya Adliye, Dahiliye ve Maliye vekilleri memurdur.

Sıra Numarası : «33» e ilâve

EĞLENCE VE İSTİHLÂKATI HUSUSİYE VERGİSİ HAKKINDA BAŞVEKÂLETTEN GELEN (1/742) NUMARALI KANUN LÂYİHASINA DAİR TİCARET ENCÜMENİ MAZBATASI

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Ticaret Encümeni
19 Karar

TİCARET ENCÜMENİ MAZBATASI

Riyaseti Celileye

Heyeti Umumiyede encümenimize havale edilen Eğlence ve İstihlâkatı Hususiye Vergisi lâyihası Maliye Vekili Beyin huzuriyle müzakere ve tetkik olunarak berveçhi âti tadilâtla kabul olundu.

Lâyihanın ikinci maddesinde muharrer istisnalardan yalnız aile mutfaklarına ait olan kısım kabul edilerek tabldot ve husisî lokantalara ait birinci fıkra tay edilmiştir.

Dördüncü maddenin son fıkrası otel, lokanta, birahane, kahvehane gibi müessesatta muvakkat veya daimî olarak çalgı bulunduğu takdirde o müessesenin emsali arasında yüksek derecede vergiye tabi olması esasını vaz etmekte ise de encümenimiz bunu doğru ve muvafık bulmamış bilâkis derecei mükellefiyetin yakininde çalgı ile beraber mevkiin şerefi vesaire gibi anasır ve müessiratı da nazarı dikkate almak icap edeceği kanaatiyle mezkûr fıkrayı tay etmiştir.

Altıncı maddenin son fıkrasındaki hadisatı cedide tabiri müphem görüldüğünden bunun yerine (tahvilât ve tadilâtı cedide) tabiri kabul edilmiştir. Onuncu maddede satış defterlerinin müddeti muhafazası olarak vaz edilen beş seneyi encümenimiz muvafık bulmadığından istihlâkatı umumiye ve kazanç vergi lâyihalarında teklif edildiği veçhile beş seneyi üçe tenzil ederek maddeyi tadilen kabul etmiştir.

Diğer maddeler aynen kabul edilmekle heyeti umumiyeye arz edilmek üzere riyaseti celileye takdim kılındı.

Reis	Mazbata Muharriri
İzmir	
Mustafa Rahmi	
Kâtip	Aza
Karahisarı Şarki	Sivas
İsmail	Ömer Şevki
Aza	Aza
İçel	Bolu
Mehmet Emin	Mehmet Vasfi

Sıra numarası : 54

İSTANBUL İMTİYAZLI TAHMİL VE TAHLİYE ŞİRKETİNCE İSTİKRAZ EDİLECEK OLAN YARIM MİLYON LİRAYA HAZİNENİN KEFALETİ İÇİN MEZUNİYET İTASI HAKKINDA BAŞVEKÂLETTEN GELEN (1/777) NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE TİCARET VE MUVAZENEİ MALİYE ENCÜMENLERİ MAZBATALARI

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Kalemi Mahsus Müdüriyeti
Adet
6/5913 12 . 12 . 1341

Büyük Millet Meclisi Riyasetine

İstanbul imtiyazlı tahmil şirketince istikraz edilecek olan yarım milyon liraya hazinenin kefaleti için mezuniyet itası hakkında Ticaret Vekâletince tanzim olunan ve İcra Vekilleri Heyetinin 7 Kânunuevvel 1341 tarihli içtimaında tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip edilen kanun lâyihası ile esbabı mucibeyi havi vekâleti müşarünilayhanın 25 Teşrinisani 1341 tarih ve 8648/259 numaralı tezkeresinin musaddak sureti leffen takdim olunmuştur. Muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe

İzmir ve İstanbul limanlarında vücuda getirilmiş tahmil ve tahliye şirketleri malûmu devletleri bulunduğu veçhile, lalettalin birer şirket değil Limanlar Kanununun tevcih ettiği vezaifi ifa ile mükellef birer teşkilâttır. Devlet bilhassa bazı limanlarda vesaitin ihtiyaçtan fazlalığı nispetinde iptidaîliğini ve bundan doğan nöbet ve koro usulleri gibi bidatlerle tahmil ve tahliye masarifinin tasavvur haricinde yükselmiş bulunması ve bazı limanlarda ise vesaitin bilkülliye yokluğunu nazara almış ve bu şirketlerle nazım vazifesini ifa etmek istemiştir. Tatbikatta bu arzu bilhassa İstanbul'da dedelerden kalma bir sanat halinde ve aynı iptidaîlik içinde mavna ve salapudyacılık yapan büyük bir kitleyi bulmuştur. Gaye ve derecei lüzum ve ehemmiyeti pek tabiî olarak kavrayamayan bu kütleye karşı vaki her türlü nesayih ve kanunun bahş ve teyit ettiği hakkı iştirak ve himaye müfit olamamış ve makamı devletlerine, vekâleti acizîye ve son defa meclisi aliye müracaat ederek ve bazen bu müracaatlarına köyleri halkını da teşrik ederek sefalete sürüklendiklerinden bahis ile iki sene için müteahhit sıfatiyle aynı hidematın kendilerine ihale suretiyle verilmesini veyahut İstanbul limanında bilumum vesaitin takdir edilecek kıymetlerle tefevvüz edilmesini istemiştir. Bunlardan birincisi eski vaziyetin devamı demek olacağından bittabi tetkik değildir. İkinci teklife gelince vekâleti açizîce de bu cihet berveçhi ati noktai nazarından muvafık görülmektedir :

1. — Limanlar kanunu ve imtiyaz şartnamesinin verdiği hak bu zevatın vasıtalarına takdir edilecek bedeller nisbetinde şirkette hissedar olmaları tercihan istihdam edilmeleridir. Halbuki bunlar umumiyetle medyun ve vasıtalarının merhun olduğu ve bilhassa bir hissenin sene nihayetinde getireceği hasılata intizara vaziyetlerinin müsait olamayacağını ileri sürerek hisse senedi olmaya mütemayil olmadıkları gibi, bir çokları da esasen bilfiil çalışmamakta olduklarından tercihan istihdam hakkında istifade vaziyetinde de değillerdir. Binaenaleyh her noktadan vaziyet ve vaziyetleri lâzimüttasfiyedir. Kendi hallerine bırakılmakla iptidaîlikten tekâmüle doğru bir hatve atabilmelerine imkân olmadığı ve bu tarzda bir teşkilât vücuda getirmekteki isabet ve zarureti bu netice de teyit etmiştir.

2. Kendilerine istimlâk edilecek vasıtalarının takdir edilecek bedellerin tamamen verilmekle şirketin elinde Mersin, Antalya... vesaire gibi vesait mefkudiyeti olan mahallere sevk edilebilecek ve oralarda kabili istifade olabilecek mavna, şat vesaire bulunabilecek ve oralarda vücuda getirilecek teşkilâta devredilebileceklerdir.

3. Vasıtalarının bedeli ellerine geçecek olan mavna, salapurya, şat vesaireciler vaziyetlerini tesfiye edebileceklerdir ve bilfiil şirkette çalışmak isteyen kısmı yine çalışacak ve evvelce sırf nöbet ve kadro usulü dolayısiyle yarı âtıl bir halde bekleyen ve yarı yarıya tafeylî olan kısım da başka limanlara giderek veya başka sahalarda çalışarak birer unsuru müstahsil halini alacaklardır.

4. Bu mühim maksadı vazife etrafındaki mesaîyi duçarı halel eden şikâyet ve tazallumata nihayet verilmiş olacaktır.

Bu şeklin tatbiki için muktezi paraya gelince bu husus için de bervechiâti düşünülmüştür:

İstanbul limanında halen muhtelif iskelelere taksim edilen 40371 tonilatoluk mavna, salapurya, su kayığı vesaire vardır. Bunun lâekal 10371 tonilato miktarı tabiatan imtiyaz sahası haricinde çalışacak veya kısmen harice gidecektir. Beher tonilato için vasatî (yirmi) lira hesap edildiği halde mütebaki 30 bin tonilatoluk vesait için şirketce nakden tesviye tarikinin kabulü halinde (600 000) lira itası lâzım gelecektir.

İmtiyaza iştirak etmiş olan Mavnacılar Cemiyeti (100) bin liralık hisse senedi almasına mecbur tutulduğuna göre bu miktar (500 000) liraya tenezzül eder. Şirketin sermayei aslisi haricinde tedariki iktiza eden bu paranın Maliye Vekâletinin kefaleti altında şirket namı hesabına istikraz akdi suretiyle temini en muvafık şekil olarak mütalaa edilmiş ve şirket Meclisi İdaresinin tekkikatı da bu neticeye vasıl olmuştur.

İstanbul gibi mühim ve müstesna bir ticaret limanında asırdîde mesail ve vaziyetlerin halli için bu tarzı hareket azim bir fedakârlık sayılmaz. Bu noktadan merbut maddei kanuniye lâyihasının bittasvip Meclisi Âliye sevkine müsaade buyurulmasını arz ve rica ederim efendim.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Ticaret Encümeni
Karar

12/16 7 . 1 . 1926

Ticaret Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

İstanbul imtiyazlı tahmil ve tahliye şirketince istikraz edilecek olan yarım milyon liraya hazinenin kefaleti için mezuniyet itası hakkında Başvekâletten vurut ederek encümenimize havale edilen lâyihai kanuniye tetkik ve müzakere olundu.

20 Nisan 1341 ve 618 numaralı Limanlar Kanununun sekizinci maddesi mucibince resmî müesseselerin de iştirakiyle teşkil edilmiş olan İstanbul imtiyazlı tahmil ve tahliye şirketinin mesaîsinde muvaffakiyeti her suretle teshil etmek, İstanbul limanımızın inkişafını temin ve hiç şüphesiz mühim bir istikbale namzet bulunan bu limanımız ticaretinin sair memleketler limanlarına naklini men noktai nazarından menafii iktisafiyemiz içi bir zarurettir.

Filhakika bugün İstanbul limanındaki emtiai ticariyenin tahmil ve tahliyesi limanın ihtiyacı için esasen pek fazla olan mavnalarla icra edilmektedir. Bu mavnaların mühim bir kısmı da işe yaramadığı halde sırf mevcut bulundukları için mavnacıların kabul ettikleri usule tebaan hepsi nöbet tabi tutularak fazla masraflarla işlettirilmekte ve bu suretle tahmil ve tahliye ücreti dünyada mevcut bütün limanlardaki bu kabil ücurata kiyasen pek fahiş bir derecede bulunmaktadır. Fiyatın fahiş olmasına rağmen bugünkü mvana sahipleri mavnalarıyle tespit eylemiş oldukları sermayeden memleketimizde sermaye ücreti vasatîsinden pek dun nispette istifade ettikleri gibi bu ameliyede sıra ile çalışan işçiler de, çalışmadıkları günler de bittabi dahili hesap edilmek suretiyle, emsali ameliye nazaran daha dun ücretle çalışmaktadırlar.

Bu suretle bir kısım sermaye ve sây kuvvetimiz zararına çalıştıkları halde İstanbul limanı da sırf bu eski usulü sâyın idamesi yüzünden pek çok mutazarrır olmaktadır.

Şirketin tesisi ile istihdaf edilen gaye bugünkü ihtiyacından pek fazla olan ve kısmı azamı işe yaramadığı halde masarifi umumiyeyi tezyit eden vasaitin ortadan kaldırılması tahmil ve tahliye ameliyesinin daha yeni vasıta ve usullerle icrası ve binetice bugünkü tahmil ve tahliye ücretinin mühim bir nispette tenzilidir.

İstanbul limanının inkişafını idame ve teshil için depo (antrepo) muasır limanlarda mevcut olan sair teşkilât ve tesisatın bir an evvel vücuda getirilmesi nasıl lâzımsa tahmil ve tahliye ücretlerinin de haddi lâyıkına tenzili o kadar zarurîdir.

Limanlar Kanununun yukarıda zikredilen maddesi mucibince teşkil edilmiş olan şirketin hisse senetleri tercihan mavnalarını kıymetleri muayyen bir komisyon tarafından takdir edilecek fiyatlar mukabilinde şirkete terk edecek mavna ashabına teklif edilecektir.

Ancak mavna sahiplerinden bir kısmı mavnalarını hisse senedi mukabilinde değil de takdir edilen kıymetin tamamen tediyesi mukabilinde terk etmek isterse bu nevi taleplerin de tervici lâzım gelir.

İşte bu nevi taleplerin ifası için şirket tarafından aktine lüzum görülen (500) bin liralık istikraza Hazinenin kefaleti encümenimizce lüzumlu ve muvafık görülmüştür. Esasen şirketin faaliyetiyle, İstanbul limanı ticaretine teshilat ibraz etmiş olacağı gibi istikbalde de bu faaliyetiyle mütenasiben bizzat kendisi de istifade edecektir. Binaenaleyh Hazine için şirketin mevkiini takviyeye hizmet etmiş olmakla beraber her hangi bir suretle zarardide olmak ihtimali de mevcut

bulunmamaktadır. Encümenimizce salüfüzzikir esbabı maruzaya binaen aynen kabul edilmiş olan lâyihai kanuniye her mucibi havale Muvazenei Maliye Encümenine de tevdi edilmek üzere merbutatiyle birlikte takdim kılınmıştır.

Reis	Mazbata Muharriri
İzmir	Gümüşhane
Mustafa Rahmi	Cemal Hüsnü
Kâtip	Aza
Karahisarışarki	Konya
İsmail	Kâzım Hüsnü

Aza
Mehmet Emin

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Muvazenei Maliye Encümeni

Mazbata numarası	Esas numarası
132	1/777

Muvazenei Maliye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

İstanbul Tahmil ve Tahliye Şirketince istikraz edilecek olan yarım milyon liraya Hazinenin kefaleti için mezuniyet itası hakkındaki lâyihai kanuniye ile esbabı mucibesi ve Ticaret Encümeninin mazbatası Maliye ve Ticaret Vekilleri beylerin huzuriyle encümenimizde de tetkik ve müzakere olundu.

Limanlar Kanununun maddei mahsusası mucibince merakibi bahriyelerine takdir edilerek bedelât nisbetinde İstanbul Tahmil ve Tahliye Şirketinde hissedar olmaları icap eden merakibi bahriye sahiplerinden Şirkete iştirak arzusunda bulunmayanların merakibine takdir olunacak bedelâtın nakden kendilerine tediyesi için lüzumlu olup salifüzzikir şirket tarafından istikraz edilecek mebaliğe Hazinece kefalet edilmesine mütedair olan işbu lâyihai kanuniye Encümenimizce de esas itibariyle kabul edilmiş. Ancak salifüzzikir Tahmil ve Tahliye Şirketince istikraz edilecek mebaliğin miadı muayyeninde tediye olunmaması halinde Hazineye terettüp edecek zararın temin ve telâfisi için Maliye Vekâletince şirketin varidatıyle emvali menkule ve gayrimenkulesine vazıyet olunması bittensip bu bapta tanzim edilen muaddel lâyihai kanuniye berayı tasdik Heyeti Celileye takdim olunmuştur.

30 Kânunusani 1926

Reis	Mazbata Muharriri
Çankırı	Çatalca
Mustafa Abdülhalik	Şakir
Kâtip	Aza
Konya	İstanbul
Fuat	Tevfik Kâmil
Aza	Aza
Diyarbekir	Zonguldak
Şeref	Ragıp
Aza	Aza
Sivas	Gaziantep
Rasim	Ahmet Remzi

Hükümetin Teklifi
Kanun

Madde 1. — İstanbul İmtiyazlı Tahmil ve Tahliye Şirketi namı hesabına aktedilecek yarım milyon liranın istikrazına kefalet için Maliye Vekâletine mezuniyet verilmiştir.

Madde 2. — İşbu kanunun icrasına Maliye ve Ticaret Vekilleri memurdur.

Madde 3. — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

7 Kânunuevvel 1341

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mahmut Esat
Müdafaai Milliye Vekili	Bahriye Vekili
Recep	Hasta
Dahiliye Vekili	Hariciye Vekaleti Vekili
M. Cemil	Mahmut Esat
Maliye Vekili	Maarif Vekâleti Vekili
Hasan Hüsnü	Doktor Refik
Nafaa Vekili	Ziraat Vekâleti Vekili
Hasta	M. Cemil
	Sıhhiye ve Muaveneti
Ticaret Vekili	İçtimaiye Vekili
Ali Cenani	Doktor Refik

Muvazenei Maliye Encümeninin tadili

İstanbul Liman tahmil ve tahliye Türk Anonim Şirketinin istikraz edeceği 500 000 liraya Maliye Vekâletinin kefaletine mütedair kanun.

Birinci madde — İstanbul limanı tahmil ve tahliye Türk Anonim Şirketininin iştikraz edeceği 500 000 liraya ilerde bu yüzden Hazineye bir gûna zarar terettüp ettiği takdirde mezkûr şirketin idaresine ve bilcümle emvali menkule ve gayri menkulesine vaziyet etmek şartiyle kefalete Maliye Vekili mezundur.

İkinci madde — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Üçüncü madde — İşbu kanunun ahkâmını icraya Maliye Vekili memurdur.

Çankırı	Çatalca
Mustafa Abdülhalik	Şakir

Reis	Mazbata Muharriri
Kâtip	Aza
Konya	İstanbul
Fuat	Tevfik Kâmil
Aza	Aza
Diyarbekir	Zonguldak
Şeref	Ragıp
Aza	Aza
Sivas	Gaziantep
Rasim	Ahmet Remzi

Sıra Numarası : 55

ERTUĞRUL MEBUSU MÜTEKAİT MİRALAY RASİM BEYİN, RUTBESİNİN İADESİ HAKKINDA İSTİDASI VE 4/322 NUMARALI İSTİDA ENCÜMENİ MAZBATASI

Türkiye Cumhuriyeti Büyük Millet Meclisi
Riyaseti Celilesine

Ortada hiç bir sebebi kanunî ve resmî bulunmadığı halde İstanbul hükümetinin zulüm ve kahrına hedef olarak tekaüde sevk olunmuştum. Hukuku müktesebeme bu suretle vaki olan tecavüz ve taarruzun izalesiyle emsalim misillu sınıfı muvazzafa naklimin icrasını istida eylerim efendim.

7 . 2 . 1340
Ertuğrul Mebusu Jandarma
Miralayhğından mütekait
Rasim

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
İstida Encümeni
Karar : 110

İstida Encümeni Mazbatası

Ertuğrul Mebusu mütekait Miralay Rasim Bey tarafından makamı celili riyaset penahîlerine takdim olunarak encümenimize havale buyurulan istidada, hükümeti sakıta zamanında gayri kanunî bir surette tekaüt edilmiş olmasına mebni tekaütlünün refiyle emsali vechile hakkında muamelei lâzime ifası istirham olunmuştur.

Mumaileyh mukaddeme Selânik'de ve muahharen İstanbul'da Beylerbeyi Sarayında Abdülhamid'in muhafaza kıtası kumandanı iken kıta zabitaniyle birlikte Jandarmaya nakil ve ordudan alâkası kat edilmiş ve bilâhare kıtai mezkûrenin lağvına ve jandarma bütçesinde muhafız kıta zabitanı için ayrıca karşılık olmamasına binaen mumaileyhle arkadaşlarının jandarmaca ilişiği kat edilerek mülga Harbiye Nezareti emrine verildiğinden hiç bir kanun ve kaideye tabi olmayarak hükümeti sakıta zamanında ve 1335 tarihinde tekaüt edildiği evrakı merbute mütalaasından ve Jandarma Kumandanlığından celp edilen zatın ifadesinden anlaşılmıştır.

Mumaileyhin komandasında bulunan muhafız kıtası zabıtanı tekrar jandarmaya alınarak terfii rutbe bile ettikleri halde Rasim Beyin hükümeti sakıta tarafından gayri kanunî olarak tekaüt edilmiş olduğuna encümenimizce kanaat hâsıl olmakla rutbesinin iadesiyle orduca usul ve nizamına tevfikan lâzım gelen muamelenin ifası hususunun Heyeti Umumiyenin tasvibine arzı karargir olmuştur.

Mazbata muharriri
namına
Eyüp Sabri

İstida Encümeni Reisi
Cavit

Kâtip namına
Eyüp Sabri